

ប្រវត្តិវិទ្យា

បាក់ឌុប ២០១៤-២០១៩

សម្រាប់គ្រឿងប្រឡង**បាក់ឌុប ២០២១**

ដកស្រង់ចេញពីការបង្រៀនពីចម្ងាយរបស់ **ក្រសួងអប់រំ**

@BACC II 4U

មេរៀនទី១

ប្រទេសកម្ពុជាគ្រោងអាណាព្យាបាលបារាំង (១៨៦៣-១៩៥៣)

“ដកស្រង់ចេញពីការបង្រៀនតាម YouTube ក្រសួងអប់រំ”

ប្រធាន

- ១.(២០១៥) តើប្រទេសកម្ពុជាទទួលបានឯករាជ្យពេញលេញនៅឆ្នាំណា?
- ២.(២០១៥) តើការទទួលបានឯករាជ្យនេះ មានអត្ថន័យដូចម្តេចខ្លះចំពោះកម្ពុជា?
- ៣.(២០១៥) ចូរពណ៌នាពីមូលហេតុដែលកម្ពុជាទទួលយកអាណានិគមនិយមបារាំង?
- ៤.(២០១៦) តើអាណាព្យាបាលបារាំងពីឆ្នាំ ១៨៦៣ ដល់ឆ្នាំ ១៩៥៣ មានចំណុចវិជ្ជមាន អវិជ្ជមានអ្វីខ្លះសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា?
- ៥.(២០១៧) តើស្តេចខ្មែរអង្គរដែលទាមទារបានសម្រេចឯករាជ្យពីបារាំង?
- ៦.(២០១៧) ហេតុអ្វីបានជាកម្ពុជាចាំបាច់ស្វែងរកកិច្ចការពារពីបារាំងដោយចុះសន្ធិសញ្ញា អាណាព្យាបាលជាមួយបារាំង?
- ៧.(២០១៨) អាណាព្យាបាលបារាំងនាំមកអ្វីខ្លះដល់កម្ពុជា?
- ៨.(២០១៨) ចូរអត្ថាធិប្បាយពីចំណុចវិជ្ជមាន និងអវិជ្ជមាននៃរបបអាណាព្យាបាលបារាំង?

អត្រាកំណែ

១.ប្រទេសកម្ពុជាទទួលបានឯករាជ្យពេញលេញនៅឆ្នាំ១៩៥៣ (ថ្ងៃទី៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៥៣) ។

២.ឯករាជ្យឆ្នាំ១៩៥៣ មានអត្ថន័យជាប្រវត្តិសាស្ត្រចំពោះកម្ពុជាដូចជា៖

- ជាថ្ងៃដែលប្រជាជនកម្ពុជារួចផុតពីការគាបសង្កត់ ការបង្ខំឲ្យបង់ពន្ធយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរសព្វ សារពើពីសំណាក់បារាំង ។
- ប្រជាជនមានសិទ្ធិសេរីភាព និងមានសិទ្ធិក្នុងការសម្រេចជោគវាសនាប្រទេសជាតិដោយ ខ្លួនឯង ។
- ប្រជាជនកម្ពុជារក្សាបានរូបប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ ជំនឿ សាសនា របស់ជាតិខ្លួន ។
- ប្រទេសកម្ពុជារួចផុតពីអាណាព្យាបាលបារាំង ។
- ប្រទេសកម្ពុជាទទួលបានឯករាជ្យ អធិបតេយ្យភាព និងបូរណភាពទឹកដី ។
- កម្ពុជាបានដឹកនាំអភិវឌ្ឍជាតិខ្លួនស្របតាមឆន្ទៈ និងគោលបំណងរបស់ប្រជាជន ។
- កម្ពុជាបានឈរស្មើមុខស្មើមាត់លើឆាកអន្តរជាតិ ។

៣.មូលហេតុដែលកម្ពុជាទទួលយកអាណានិគមនិយមបារាំង

❖ នយោបាយ

- សៀម-យួន គាបសង្កត់ និងឈ្លានពានកម្ពុជា
- ខ្មែរយកមហាអំណាចអឺរ៉ុបដើម្បីជាបង្អែកការពារប្រទេស
- ធ្វើឲ្យមានឯកភាពអំណាចរាជបល្ល័ង្ក

❖ សេដ្ឋកិច្ច

- សេដ្ឋកិច្ចខ្មែរធ្លាក់ចុះ ដោយសារការគាបសង្កត់ពីសំណាក់សៀម-យួន
- បារាំងបើកប្រាក់បៀវត្សឲ្យមន្ត្រីរាជការ និងរាជវង្ស ព្រះមហាក្សត្រខ្ពស់
- បារាំងជាអ្នកពាណិជ្ជកម្មក្នុង និងក្រៅប្រទេសព្រមទាំងជាអ្នកកាន់កាប់ពន្ធដារ

❖ សង្គម

- រៀបចំប្រព័ន្ធតុលាការថ្នាក់ឃុំ ដល់ខេត្តក្រុង
- រៀបចំប្រព័ន្ធរដ្ឋបាល ថ្នាក់មូលដ្ឋានខេត្ត ក្រុង
- សង្គមខ្មែរមានអស្ថិរភាព

(សិស្សអាចមាន មតិពាក់ព័ន្ធនិង៖ វប្បធម៌ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ ការអប់រំ...)

៤.៧.៨.(មានចម្លើយដូចគ្នា)

៤.អាណាព្យាបាលបារាំងពីឆ្នាំ ១៨៦៣ ដល់ឆ្នាំ ១៩៥៣ មានចំណុចវិជ្ជមាន អវិជ្ជមាន

សម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា ដូចតទៅ (២០១៦)៖

៦.អាណាព្យាបាលបារាំងនាំមកឲ្យកម្ពុជានូវផលវិជ្ជមាន និងអវិជ្ជមានដូចតទៅ(២០១៨)៖

៧.ចំណុចវិជ្ជមាន និងអវិជ្ជមាននៃរបបអាណាព្យាបាលបារាំង(២០១៨)៖

❖ ចំណុចវិជ្ជមាន

- បារាំងបានជួយការពារទឹកដី ពូជសាសន៍ខ្មែរឲ្យបានគង់វង្ស
- បារាំងបានជួយកែទម្រង់រដ្ឋបាល ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច អប់រំសិក្សាធិការ រៀបចំសង្គមខ្មែរឲ្យមានរបៀបរៀបរយ មានសណ្តាប់ធ្នាប់បានរីកចម្រើនល្អប្រសើរជាងមុន
- បារាំងបានជួយសាងសង់ផ្លូវថ្នល់ ស្ពាន មន្ទីពេទ្យ សារមន្ទីរជាតិ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាលារៀន បណ្តុះបណ្តាលធនធានមនុស្ស

- តាមរយៈសាលាចុងបូកប្រទេស បារាំងបានសិក្សាស្រាវជ្រាវ ចងក្រងជួសជុលប្រាង្គប្រាសាទ អភិរក្សវប្បធម៌ អរិយធម៌ខ្មែរ ព្រមទាំងបានផ្សព្វផ្សាយទៅលើឆាកអន្តរជាតិធ្វើឲ្យពិភពលោកស្គាល់ប្រទេសកម្ពុជា
- ក្នុងនាមអាណាព្យាបាលខ្មែរបារាំងបានយកទឹកដីសៀមល្លានពានមកឲ្យខ្មែរវិញដូចជា៖
 - ថ្ងៃទី ១៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩០៤ យកខេត្តត្រាត កោះកុង ម្លូព្រៃ ទន្លេពៅ និងស្ទឹងត្រែង
 - ថ្ងៃទី ២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩០៧ យកខេត្តសៀមរាប បាត់ដំបង សិរីសោភ័ណ
- ឆ្នាំ ១៩០៨ បារាំងបានគូសផែនទីឈ្មោះ “**ដងវែក**” ទុកជាប្រយោជន៍ដល់កម្ពុជា។ ផែនទីនេះនាំឲ្យខ្មែរឈ្នះក្តីក្នុងរឿងក្តីក្តាំប្រាសាទព្រះវិហារ។

❖ **ចំណុចអវិជ្ជមាន**

- បារាំងបានធ្វើឲ្យប្រជាជនកម្ពុជាកាន់តែក្រីក្រដោយសារតែការជិះជាន់កេងប្រវ័ញ្ចប្រមូលពន្ធដារយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរសព្វសារពើរ
- បារាំងបានធ្វើឲ្យមានគម្លាតគ្នារវាងអ្នកទីក្រុង និងអ្នកជនបទ អ្នកមាន និងអ្នកក្របង្កើតទំនាស់រវល់ក្នុងសង្គមខ្មែរយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ
- បារាំងបានកេណ្ឌប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរឲ្យទៅច្បាំងស្លាប់ ក្នុងសមរភូមិសង្គ្រាមលោកលើកទី១ និងលោកលើកទី២
- បារាំងបានប្រមូលយកវត្ថុកេតនភណ្ឌខ្មែរទៅប្រទេសបារាំង
- បារាំងបានកាត់ដីខ្មែរឲ្យប្រទេសជិតខាងស្រេចតែចិត្តដោយពុំសួរយោបល់ខ្មែរដូចជា
 - ថ្ងៃទី២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩០៧ កាត់ខេត្តត្រាតឲ្យទៅសៀម
 - ថ្ងៃទី៣១ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៣៩ កាត់បញ្ចូល **កោះត្រល់** ដាក់ចូលក្នុងដែនរដ្ឋបាលកូសាំងស៊ីន
 - ថ្ងៃទី០៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៤៩ កាត់កម្ពុជាក្រោម (កូសាំងស៊ីន) ឲ្យទៅអំណាចស្តេចបារាំងដោយរៀបចំណាម។

៥.ស្តេចខ្មែរដែលទាមទារឯករាជ្យពីបារាំងបានសម្រេចគឺ ព្រះបាទ **នរោត្តម សីហនុ** ។

៦.បានជាកម្ពុជាចាំបាច់ស្វែងរកកិច្ចការពារពីបារាំងដោយចុះសន្និសញ្ញាអាណាព្យាបាលជាមួយបារាំងព្រោះ

- ប្រទេសកម្ពុជាកាន់តែទន់ខ្សោយ ហើយទឹកដីខ្មែរកាន់តែរួមតូចទៅៗនិងមានវិបត្តិផ្ទៃក្នុង
- ប្រទេសសៀមនិងយួន(អាណាម)នៅតែប៉ុនប៉ងរំលាយជាតិសាសន៍ខ្មែរ ល្បួនពានទឹកដីខ្មែរ ដោយយកទន្លេមេគង្គធ្វើជាព្រំប្រទល់នៃប្រទេសទាំងពីរ
- ចង់បានមហាអំណាចអឺរ៉ុបណាមួយ(បារាំង)មកជួយការពារទឹកដី ពូជសាសន៍ខ្មែរ
- ដោយមានការណែនាំពីបុព្វជិតសាសនាកាតូលិកនាម មីស (MICHE) ធ្វើឲ្យព្រះអង្គដឹងពីបារាំង ។

(មានចម្លើយត្រឹមត្រូវផ្សេងៗទៀត)

មេរៀនទី២

របបសង្គមរាស្ត្រនិយម (១៩៥៥-១៩៧០)

“ដកស្រង់ចេញពីការបង្រៀនតាម YouTube ក្រសួងអប់រំ”

ប្រធាន

- ១.(២០១៩) ចូរពណ៌នាពីចលនាតស៊ូទាមទារឯករាជ្យពីបារាំងនៅកម្ពុជា ។
- ២.(២០១៦) ចូរពណ៌នាពីសមិទ្ធផលសង្គមរាស្ត្រនិយមពីឆ្នាំ១៩៥៣ដល់១៩៧០ ។
- ៣.(២០១៧) ចូរពណ៌នាពីនយោបាយអព្យាក្រឹត នៅក្នុងរបបសង្គមរាស្ត្រនិយម (១៩៥៣-១៩៧០) ។
- ៤.(២០១៨) ចូរពណ៌នាពីសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយម (១៩៥៥-១៩៧០) ។
- ៥.(២០១៩) អ្វីទៅជាគោលនយោបាយអព្យាក្រឹត? ចូរអ្នកពណ៌នា ។

អត្រាកំណែ

១.ពណ៌នាពីចលនាតស៊ូទាមទារឯករាជ្យពីបារាំងនៅកម្ពុជាមាន៖

❖ ការតស៊ូដោយហិង្សា

គឺជាចលនាតស៊ូដោយប្រើអាវុធ ប្រយុទ្ធបង្គុយយាមដើម្បីទាមទារឯករាជ្យ ដោយចលនាតស៊ូរបស់ខ្មែរឥស្សរៈ ដែលក្រុមនេះបានពង្រីកក្រុមខ្លួនទូទាំងប្រទេស ។

❖ ការតស៊ូដោយអហិង្សា

- គឺជាចលនាតស៊ូដោយសន្តិវិធី តាមរយៈមធ្យោបាយការទូត ពោលគឺតាមរយៈនយោបាយក្រៅប្រទេសជាមួយបារាំង កាណាដា សហរដ្ឋអាមេរិក ថៃ តាមរយៈនយោបាយការទូត និងកាសែត
- ព្រះបាទនរោត្តមសីហនុ បានមានបន្ទូលថា « បើបារាំងមិនប្រគល់ឯករាជ្យឲ្យកម្ពុជាទេ... នោះប្រទេសកម្ពុជាក្លាយជាប្រទេសកុម្មុយនិស្ត »
- សកម្មភាពក្នុងប្រទេសព្រង្រងួនបានគង់នៅតំបន់ស្វយ័តក្នុងខេត្តសៀមរាប បាត់ដំបង កំពង់ធំ ដោយមិនយាងមកភ្នំពេញ ហើយទ្រង់បានបង្កើត កងជីវពល នារីក្លាហាន ដើម្បីឲ្យប្រជារាស្ត្រក្រោកឡើងទាមទារឯករាជ្យបរិបូរណ៍ ។

(មានចម្លើយត្រឹមត្រូវផ្សេងៗទៀត)

២. ពណ៌នាពីសមិទ្ធផល នៃរបបសង្គមស្រ្តីនិយម៖

❖ វិស័យនយោបាយ

- ប្រារព្ធសមាជជាតិ ធ្វើឲ្យមានការអភិវឌ្ឍជាតិលើគ្រប់វិស័យស្របតាមឆន្ទៈប្រជាជន
- ការអនុវត្តនយោបាយអព្យាក្រឹត បានធ្វើឲ្យប្រទេសជាតិមានសុខសន្តិភាពរយៈពេល១៥ ឆ្នាំ (១៩៥៥-១៩៧០) ស្របពេលដែលប្រទេសជិតខាងជួបនឹងសង្គ្រាម
- កម្ពុជាបានចូលជាសមាជិកអង្គការសហប្រជាជាតិ (១៤ ធ្នូ ១៩៩៥)
- កម្ពុជាឈ្នះក្តី ក្នុងរឿងក្តីក្តាំងប្រាសាទព្រះវិហារ (១៥ មិថុនា ១៩៦២)

❖ វិស័យសេដ្ឋកិច្ច

- កសិកម្ម ៖ ការអនុវត្តនយោបាយទឹក បានបង្កើតប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រខ្វាត់ខ្វែង ការពង្រីកដីដាំដុះធ្វើឲ្យមានកំណើនទិន្នផល
- ឧស្សាហកម្ម ៖ កំណើនរោងចក្រឧស្សាហកម្មជាច្រើនដូចជា រោងចក្រក្រដាស វាយនភណ្ឌ ក្តារបន្ទះ ស៊ីម៉ង់ត៍ ស្រាបៀរ តម្លើងត្រាក់ទ័រ បាវក្រចៅ...
- ពាណិជ្ជកម្ម ៖ នាំចេញនូវផលិតផលកសិកម្ម ដូចជា ស្រូវ អង្ករ ម្រេច កប្បាស បាវក្រចៅ
- ធនាគារ-ហិរញ្ញវត្ថុ ៖ លេចឡើងនៅធនាគារឯកជនជាច្រើន និងប្រាក់រៀលក្លាយជារូបិយវត្ថុជាតិប្រើប្រាស់ជាផ្លូវការ
- វិស័យសមាគម ៖ សាងសង់ផ្លូវជាតិ ផ្លូវដែក ស្ពាន កំពង់ផែ អាកាសយានដ្ឋាន...

❖ វិស័យអប់រំ វប្បធម៌

- អប់រំសិក្សាធិការ ៖ បង្កើតសាលារៀនពីទីក្រុងរហូតដល់ជនបទ ពីមតេយ្យដល់ឧត្តមសិក្សា មានកំណើនធនធានមនុស្ស
- ផ្នែកកីឡា ៖ បង្កើតពហុកីឡដ្ឋានជាតិ ពហុកីឡដ្ឋានតាមខេត្ត ស្រុក សាលារៀន និងកន្លែងសម្រាប់កីឡាករប្រកួតប្រជែងនៅ
- សាសនា ៖ បង្កើតវត្តអារាមជាច្រើន និងពុទ្ធិកប្រមូលសិក្សា ដល់មធ្យមសិក្សា
- សិល្បៈ ៖ បង្កើតសាលាសិល្បៈ រោងមហាស្រព នៅតាមទីរួមខេត្ត និងធ្វើការជួសជុលប្រាង្គប្រាសាទបុរាណ អភិរក្សសម្បត្តិវប្បធម៌

❖ វិស័យសង្គម

- សុខភាពជាបញ្ហាចម្បង ដូចនេះរាជរដ្ឋាភិបាលបានបង្កើតមន្ទីរពេទ្យជាច្រើន ព្រមទាំងចាត់វិធានការចាក់ថ្នាំការពារ និងអនាម័យលំនៅដ្ឋាន
- បង្កើតច្បាប់រក្សាសន្តិសុខ សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម
- បង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ និងមជ្ឈមណ្ឌលអប់រំស្ត្រីពេស្យា
- ផ្តល់សិទ្ធិឱ្យស្ត្រីក្នុងការបោះឆ្នោត និងឈរឈ្មោះបោះឆ្នោត (៦ មករា ១៩៥៨) ។

៣.៥. នយោបាយអព្យាក្រឹត នៅក្នុងរបបសង្គមរាស្ត្រនិយម៖

➢ នយោបាយអព្យាក្រឹត

❖ នយោបាយអព្យាក្រឹត គឺជាការរួមរស់ដោយសន្តិសហវិជ្ជមានជាមួយបណ្តាប្រទេសនានាលើពិភពលោក ដោយនៅកណ្តាលមិនប្រកាន់មនោគមវិជ្ជាសេរី មនោគមវិជ្ជាកុម្មុយនិស្ត ។

❖ មូលហេតុនៃការអនុវត្តនយោបាយអព្យាក្រឹត

- អនុវត្តទៅតាមសេចក្តីសម្រេចនៃសន្និសីទក្រុងហ្សឺណែវឆ្នាំ ១៩៥៤ ដែលស្នើដោយចិន និងសូវៀត
- កម្ពុជាចង់រួមរស់ដោយសន្តិសហវិជ្ជមានជាមួយបណ្តាប្រទេសនានា លើពិភពលោក ពិសេសជាមួយប្រទេសជិតខាង ។

❖ ការពង្រឹងនយោបាយអព្យាក្រឹត

- ថ្ងៃទី ១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៥៥ ក្នុងដំណើរទស្សនកិច្ចនៅឥណ្ឌា សម្តេច នរោត្តម សីហនុ បានចុះហត្ថលេខាជាមួយលោក នេរូ លើសេចក្តីប្រកាសរួមគឺជាការរួមរស់ជាមួយគ្នាដោយសន្តិភាព
- ថ្ងៃទី ១៨-២៤ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៥៥ ក្នុងសន្និសីទទំពូលនៃទ្វីបអាស៊ី-អាហ្វ្រិកនៅក្រុងបានខុង សម្តេច នរោត្តម សីហនុ បានធ្វើសេចក្តីអះអាងពីកម្មវិធីនយោបាយអព្យាក្រឹតរបស់កម្ពុជា និងការរួមរស់ជាមួយគ្នាដោយសន្តិភាព
- ថ្ងៃទី ១៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៥៥ ក្នុងពេលកម្ពុជាចូលជាសមាជិកអង្គការសហប្រជាជាតិ តំណាងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានប្រកាសពីមាតិកាអព្យាក្រឹតភាពនៃកម្ពុជា

- ថ្ងៃទី ១-៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៦១ សម្តេចនរោត្តម សីហនុ បានចុះហត្ថលេខាលើ ធម្មនុញ្ញ នៃចលនាមិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធ នៅប្រទេស យូហ្គោស្លាវី

❖ លទ្ធផលនៃការប្រកាន់នយោបាយអព្យាក្រឹត

• ជំហានដំបូង

- មានការអភិវឌ្ឍប្រទេសលើគ្រប់វិស័យ
- ប្រទេសកម្ពុជាមានសុខសន្តិភាពរយៈពេល១៥ឆ្នាំ
- កម្ពុជាមានឈ្មោះល្បីសុះសាយក្នុងតំបន់
- ក្រុមអ្នកប្រឆាំងពុំហ៊ានប៉ះពាល់ និងទទួលស្គាល់គុណសម្បត្តិនយោបាយ អព្យាក្រឹត

• ដំណាក់កាលសង្គ្រាមត្រជាក់

- ឥទ្ធិពលនៃសង្គ្រាមត្រជាក់ មហាអំណាចមនោគមវិជ្ជាទាំងពីរ ពុំទុកកម្ពុជាក្នុង មាតិកាសន្តិភាព មាតិកាអព្យាក្រឹត
- សហរដ្ឋអាមេរិក ថៃ វៀតណាមខាងត្បូង វៀតណាមខាងជើង ធ្វើសកម្មភាព ប្រឆាំង និងនយោបាយអព្យាក្រឹត ដែលធ្វើឲ្យកម្ពុជាអនុវត្តនយោបាយអព្យាក្រឹត មិនចំទិសដៅ និងនាំកម្ពុជាទៅធ្លាក់ក្នុងភ្នាក់ភ្លើងនៃសង្គ្រាម ។
(មានចម្លើយត្រឹមត្រូវផ្សេងៗទៀត)

• កំណត់សម្គាល់ : ប្រសិនបើសិស្សឆ្លើយលក្ខណៈទូទៅដូចជា និយមន័យ,,ទាក់ទងសន្តិសិទ បានខ្ទង់ ,ចលនាមិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធ,និងលទ្ធផលនៃនយោបាយអព្យាក្រឹត (ត្រូវបានពិន្ទុ៥)

៤.ការពណ៌នាពីសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយម (១៩៥៥-១៩៧០)

❖ ការបង្កើតរបបសង្គមរាស្ត្រនិយម

- រដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ ១៩៤៧ បានបញ្ញត្តិអំណាចព្រះមហាក្សត្រដោយ រាល់ទស្សនៈ នយោបាយ របស់ព្រះមហាក្សត្រត្រូវដាក់ឲ្យអនុម័ត ទើបយកទៅអនុវត្ត
- សភាតែងតែជំទាស់រាល់គំនិតទស្សនៈនយោបាយរបស់ព្រះមហាក្សត្រ
- ព្រះរាជា ពុំចង់ឃើញការខ្វែងគំនិតគ្នា និងការបែកបាក់គ្នា ក្នុងរង្វង់អ្នកដឹកនាំ
- ព្រះរាជាចង់ឲ្យប្រជាជន អ្នកនយោបាយគ្រប់និន្នាការ រួបរួមគ្នាស្ថិតក្រោមម្លប់រាជ បល្ល័ង្កតែមួយ

- ដូច្នេះហើយ បានជាព្រះអង្គដាក់រាជ្យ នៅថ្ងៃទី ៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៥៥ ហើយបង្កើតអង្គការសង្គមរាស្ត្រនិយម ថ្ងៃទី ២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៥៥ ដោយចូលរួមបោះឆ្នោតនៅថ្ងៃទី១១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៥៥ ទទួលបានជោគជ័យ ៨៣.៨៧ ភាគរយ ។ សង្គមរាស្ត្រនិយមក៏បានកើតឡើង ។

❖ សមាជជាតិ

- ជាវេទិកាលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ដែលតម្រូវឲ្យប្រជាជនគ្រប់ស្រទាប់វណ្ណៈគ្រប់និន្ទាការនយោបាយ ចូលរួមបញ្ចេញមតិយោបល់ជាមួយថ្នាក់ដឹកនាំជាតិ ដើម្បីប្រយោជន៍រួមរបស់ជាតិ
- សមាជជាតិត្រូវបានប្រារព្ធឡើងមួយឆ្នាំពីរដង ដោយទទួលបានផ្លែផ្កាជារួមមាន

❖ នយោបាយអព្យាក្រឹត នៅកម្ពុជា៖

- គោរពតាមស្មារតីសន្តិសីទក្រុងហ្សឺណែវ ឆ្នាំ១៩៥៤
- ដើម្បីរក្សាសន្តិភាពនៅកម្ពុជា
- ដើម្បីរួមរស់ដោយសន្តិសហវិជ្ជមាន
- មានសន្តិភាព រយៈពេល១៥ឆ្នាំ
- ទប់ទល់នឹងឥទ្ធិពលសង្គ្រាមត្រជាក់
- ឥទ្ធិពលនៃសង្គ្រាមត្រជាក់ ធ្វើឲ្យនយោបាយអព្យាក្រឹតដួលរលំ

❖ សមិទ្ធផល ៖ មានការរីកចម្រើនលើគ្រប់វិស័យដូចជា

• វិស័យនយោបាយ

- ការប្រារព្ធសមាជជាតិ ធ្វើឲ្យមានការអភិវឌ្ឍជាតិលើគ្រប់វិស័យស្របតាមឆន្ទៈប្រជាជន
- ការអនុវត្តនយោបាយអព្យាក្រឹត ធ្វើឲ្យប្រទេសជាតិបានសុខសន្តិភាពរយៈពេល ១៥ ឆ្នាំ (១៩៥៥-១៩៧០)
- កម្ពុជាបានចូលជាសមាជិកអង្គការសហប្រជាជាតិ (១៤ ធ្នូ ១៩៥៥)
- កម្ពុជាឈ្នះក្តី ក្នុងរឿងក្តីក្តាំប្រាសាទព្រះវិហារ (១៥ មិថុនា ១៩៦២)
- វិស័យសេដ្ឋកិច្ច ៖ រីកចម្រើនផ្នែក កសិកម្ម ពាណិជ្ជកម្ម ឧស្សាហកម្ម និងភាពរីកចម្រើនផ្នែក អហរ័ណ នីហរ័ណជាតិ

- គមនាគមន៍៖ ផ្លូវទឹក គោក អាកាស
- វិស័យធនាគារ៖ ប្រាក់រៀលត្រូវបានចរាចរណ៍នៅទូទាំងប្រទេស
- វិស័យវប្បធម៌៖ រីកចម្រើនផ្នែក សិក្សាធិការ កីឡា សិល្បៈ
- សង្គមកិច្ច៖ ផ្ដោតលើបញ្ហាជីវ គីសុខាភិបាល និងការអនុវត្តច្បាប់ ។

មេរៀនទី៣

របបសាធារណរដ្ឋកម្ពុជា (១៩៧០-១៩៧៥)

“ដកស្រង់ចេញពីការបង្រៀនតាម YouTube ក្រសួងអប់រំ”

ប្រធាន

- ១.(២០១៥) តើរដ្ឋប្រហារទម្លាក់សម្តេច នរោត្តម សីហនុ កើតឡើងនៅឆ្នាំណា?
- ២.(២០១៥) តើរដ្ឋប្រហារនេះ បាននាំមកអ្វីខ្លះសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា?
- ៣.(២០១៦) ចូរពណ៌នាពីមូលហេតុដែលធ្វើឲ្យសង្គ្រាមស៊ីវិលផ្ទុះឡើងពីឆ្នាំ១៩៧០-១៩៧៥ ។
- ៤.(២០១៦) តើសង្គ្រាមស៊ីវិលពីឆ្នាំ ១៩៧០-១៩៧៥ មានផលវិបាកអ្វីខ្លះសម្រាប់កម្ពុជា?
- ៥.(២០១៧) តើសង្គ្រាមនៅកម្ពុជាក្នុងឆ្នាំ ១៩៧០-១៩៧៥ និងឆ្នាំ១៩៧៩-១៩៩៨ និងរបបប្រល័យពូជសាសន៍កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) មានផលវិបាកអ្វីខ្លះសម្រាប់កម្ពុជា?
- ៦.(២០១៧) ចូរពណ៌នាពីកត្តាសំខាន់ៗដែលធ្វើឲ្យរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ (១៩៧០-១៩៧៥) ដួលរលំ ។
- ៧.(២០១៩) តើមូលហេតុអ្វីបានជារបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ(១៩៧០-១៩៧៥) ដួលរលំ?
- ៨.(២០១៩) ហេតុអ្វីបានជាកើតមានរដ្ឋប្រហារឆ្នាំ១៩៧០? តើរដ្ឋប្រហារនេះផ្តល់ផលវិបាកដូចម្តេចខ្លះ?

អត្រាកំណែ

- ១.រដ្ឋប្រហារទម្លាក់ សម្តេច នរោត្តម សីហនុ កើតឡើងនៅឆ្នាំ ១៩៧០ (១៨ មីនា ១៩៧០) ។
- ២.រដ្ឋប្រហារពុំបាននាំប្រទេសកម្ពុជាទៅរកដំណោះស្រាយ និងភាពចម្រុងចម្រើននោះទេ មានតែនាំមកនូវសង្គ្រាមស៊ីវិល ការបាត់បង់ខូចខាត និងវិនាសកម្មដូចជា៖

➢ ខាងសង្គម

- ការបែកបាក់សាមគ្គីជាតិ
- បាត់បង់ កូនកម្ម កុម្មុយនីស្តដែលបង្កនូវការច្របូកច្របល់ភាពអនាធិបតេយ្យ ទូទាំងប្រទេស
- ប្រជាជនរងទុក្ខវេទនា ព្រាត់ប្រាស់គ្រួសារ ផ្ទះសម្បែង រងគ្រោះទុរ្ភិក្ស
- ប្រជាជនរស់ដោយប្រឈមមុខ និងមនោគមវិជ្ជានៃសង្គ្រាមត្រជាក់ សឹកសង្គ្រាម ការ

ទម្លាក់គ្រាប់បែកពីសហរដ្ឋអាមេរិក

- ប្រជាជនមួយចំនួនរត់ចូលក្នុងព្រៃតាមការអំពាវនាវរបស់សម្តេច នរោត្តម សីហនុ ឯខ្លះទៀតភៀសខ្លួនមកកាន់ទីក្រុងភ្នំពេញ រស់នៅដោយកង្វះអាហារ បាត់បង់ការងារ...

➤ **ខាងសេដ្ឋកិច្ច**

រដ្ឋប្រហារធ្វើឲ្យសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាជាប់គាំងដោយ៖

- ដីស្រែចម្ការទំនេរទុកទំនេរចោល ទិន្នផលធ្លាក់ចុះ
- រោងចក្រសហគ្រាសត្រូវបិទទ្វារ
- ទំនិញឡើងថ្លៃ អតិផរណា

➤ **ខាងនយោបាយ**

- កម្ពុជាបាត់បង់កេរ្តិ៍ឈ្មោះ កិត្តិយសលើឆាកអន្តរជាតិ
- អស្ថិរភាពខាងនយោបាយធ្វើឲ្យប្រជាជនបាត់បង់ជំនឿលើអ្នកដឹកនាំ
- កម្ពុជាបាត់បង់ឯករាជ្យ អធិបតេយ្យ បូរណភាពទឹកដី
- មានការផ្លាស់ប្តូររបបនយោបាយ
- ជាការបើកផ្លូវឲ្យខ្មែរក្រហមឡើងកាន់អំណាច ដែលនាំឲ្យកម្ពុជាទៅរកការសម្លាប់រង្គាលក្នុងរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ។

(មានចម្លើយត្រឹមត្រូវផ្សេងៗទៀត)

៣. មូលហេតុដែលធ្វើឲ្យសង្គ្រាមស៊ីវិលផ្ទុះឡើងពីឆ្នាំ ១៩៧០-១៩៧៥៖

- ដោយសារឥទ្ធិពលសង្គ្រាមត្រជាក់
- ការអនុវត្តនយោបាយអព្យាក្រឹតរបស់ សម្តេចនរោត្តម សីហនុ មិនចំទិសដៅ ឬលម្អៀង
- រដ្ឋប្រហារទម្លាក់ សម្តេចនរោត្តម សីហនុ (១៨មីនា១៩៧០)
- អំពើពុករលួយ បក្សពួកនិយម បាតុកម្ម កុហកម្មពេញផ្ទៃប្រទេស
- មន្ត្រីរបស់សម្តេច នរោត្តម សីហនុ ក្បត់និងព្រះអង្គ
- ការជ្រៀកជ្រែករបស់វៀតណាម ចិន សហរដ្ឋអាមេរិក ក្នុងនយោបាយខ្មែរ
- ការបង្កើត **រណសិរ្សរួបរួមជាតិកម្ពុជា** របស់សម្តេចនរោត្តម សីហនុ ។

(ចំណុចផ្សេងៗទៀត)

៤.៥. សង្គ្រាមស៊ីវិលពីឆ្នាំ ១៩៧០-១៩៧៥ ,ឆ្នាំ១៩៧៩-១៩៩៨ និងរបបប្រល័យពូជសាសន៍ កម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) បាននាំមកនូវ ការខូចខាត និងវិនាសកម្មយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដល់កម្ពុជា ដូចជា៖

❖ **វិនាសកម្មខាងសង្គម**

- សម្លាប់ជីវិតមនុស្សអស់រាប់លាននាក់ និងធ្វើឲ្យមានរបួស ពិការជាច្រើន
- បន្ទុល់នៅស្ត្រីមេម៉ាយ ក្មេងកំព្រា ចាស់ជរាគ្មានទីពឹង
- ប្រជាជនរងទុក្ខវេទនា ព្រាត់ប្រាស់គ្រួសារ ផ្ទះសម្បែង ជួបគ្រោះទុរ្ភិក្ស
- បំផ្លាញផ្ទះសម្បែង វត្តអារាម សាលារៀន គ្រឹះស្ថានសាធារណៈ មន្ទីពេទ្យ
- បំបាត់សិទ្ធិសេរីភាព
- ជួបនៅអនាធិបតេយ្យ ចោរកម្ម ពុករលួយ អយុត្តិធម៌
- បំផ្លាញធនធានមនុស្ស...

❖ **ការខូចខាតខាងសេដ្ឋកិច្ច**

- ដីស្រែចម្ការទុកទំនេរចោល និងក្លាយជាចម្ការមិន រណ្តៅគ្រាប់បែក
- សំណង់ធារាសាស្ត្រ សំណង់បរិក្ខា ស្ពាន ផ្លូវថ្នល់ កំពង់ផែ ត្រូវខ្ទេចខ្ទាំ
- កសិដ្ឋាន រោងចក្រកម្ម រោងចក្រសហគ្រាស ត្រូវបំផ្លាញ
- ចម្ការកៅស៊ូ ត្រូវខូចខាត វិស័យពាណិជ្ជកម្មត្រូវរាំងស្ទះ
- បាត់បង់ធនធាន និងអ្នកវិនិយោគមិនហ៊ានចូលមកដាក់ទុន
- ទំនិញឡើងថ្លៃ អតិផរណា...
- **ខាងនយោបាយ** ៖ អស្ថិរភាពខាងនយោបាយ បាននាំមកនូវ៖
- ការបាត់បង់កត្តិយស កេរ្តិ៍ឈ្មោះជាតិកម្ពុជាលើឆាកអន្តរជាតិ
- កម្ពុជាបាត់បង់ឯករាជ្យ អធិបតេយ្យភាព បូរណភាពទឹកដី
- ប្រជាជនអស់ទំនុកចិត្តលើអ្នកដឹកនាំ អស់សង្ឃឹមលើវាសនាជាតិខ្លួន
- នាំកម្ពុជាទៅរកការបែកបាក់ជាតិ ការសម្លាប់រង្គាលលើជាតិសាសន៍ឯង
(របបកម្ពុជាជាតិប្រជាធិបតេយ្យ)
- កម្ពុជា ជាប្រទេសរស់នៅដោយឯកោ...

៦.៧. មូលហេតុបណ្តាលឲ្យរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរដួលរលំ៖

- ប្រជាជននៅទីក្រុងភ្នំពេញ និងនៅតំបន់ដោះស្រាយណាយនិងរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ដែលពោរពេញដោយភាពអាចអ្នក
- ប្រជាជននៅក្នុងភ្នំពេញ រស់លើដីដីតូចចង្អៀត ដោយរងនូវ៖
 - កង្វះអាហារ កង្វះជម្រក បាត់បង់ការងារ
 - ទំនិញឡើងថ្លៃ អតិផរណា
 - អនាធិបតេយ្យភាព ចោរកម្ម អយុត្តិធម៌ ពុករលួយ បន្ថែមពល
 - ភាពច្របូកច្របល់ បាត់បង់ កូដកម្ម កុប្បកម្ម ពេញទីក្រុង
- រដ្ឋាភិបាល លន់ នល់ គ្រប់គ្រងបានតែទីក្រុង និងទីប្រជុំជន ឯជនបទស្រែចម្ការគ្រប់គ្រង ដោយបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា (**ខ្មែរក្រហម**)
- សេដ្ឋកិច្ចរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ មិនដំណើការ របបនេះរស់ដោយសារជំនួយពីសហរដ្ឋ អាមេរិក
- ការដឹកជញ្ជូនស្បៀង សព្វាវុធ របស់សហរដ្ឋអាមេរិកដើម្បីជួយរដ្ឋាភិបាលលោក លន់ នល់ ត្រូវខ្មែរក្រហមកាត់ផ្តាច់ទាំងផ្លូវគោក និងផ្លូវទឹក
- ខ្មែរក្រហមធ្វើការហុមព័ទ្ធទីក្រុងភ្នំពេញ និងរឹតបន្តឹងការនាំស្បៀងចូល
- ការចោទរវាងតំណាងសាធារណរដ្ឋខ្មែរ និងតំណាងសម្តេចនរោត្តម សីហនុ ត្រូវបរាជ័យ
- ថ្ងៃទី១ **ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥** លោក លន់ នល់ បានភៀសខ្លួនទៅសហរដ្ឋអាមេរិក
- ថ្ងៃទី១៧ **ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥** កងទ័ពខ្មែរក្រហមចូលកាន់កាប់ទីក្រុងភ្នំពេញ ។
(មានចម្លើយត្រឹមត្រូវផ្សេងៗទៀត)

៨. មូលហេតុ និងផលវិបាកនៃរដ្ឋប្រហារឆ្នាំ ១៩៧០ ៖

❖ **ហេតុដែលនាំឲ្យមានរដ្ឋប្រហារឆ្នាំ ១៩៧០៖**

មុនរដ្ឋប្រហារប្រទសកម្ពុជា បានជួបវិបត្តិសង្គម សេដ្ឋកិច្ច នយោបាយ យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដែល មិនអាចដោះស្រាយបាន ដូចជា៖

• **វិបត្តិសង្គម**

- ការបែកបាក់សាមគ្គីជាតិ ទៅតាមមនោគមវិជ្ជា ដែលសាបព្រួសដោយអ្នក នយោបាយ(ខ្មែរក្រហម ខ្មែរខៀវ ខ្មែរស)
- សង្គមជួបនូវអំពើពុករលួយ បក្ខពួកនិយម អនាធិបតេយ្យ អយុត្តិធម៌ ចោរកម្ម

- ប្រជាជនរស់នៅតាមព្រំដែនកម្ពុជា-វៀតណាម រងនូវការទម្លាក់គ្រាប់បែក
- ភាពចលាចល បាត់បង់ កុហកម្ម ប្រឆាំងនឹងវត្តមានប្រជាជន និងកងទ័ពវៀតណាម កាន់តែច្រើនឡើងលើទឹកដីកម្ពុជា
- វិបត្តិសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ
សេដ្ឋកិច្ចជាតិធ្លាក់ចុះយ៉ាងខ្លាំងងើបលែងរួច ដោយសារ៖
 - ការធ្វើតូបនីយកម្មបានធ្វើឲ្យផលការងារឯកជន ក្រុមហ៊ុនឯកជនត្រូវបានបិទទ្វារ ប្រជាជនឥតការងារធ្វើ
 - រដ្ឋបាត់បង់ប្រាក់ចំណូល ដោយសារតែទំនិញគេចពន្ធ អំពើពុករលួយ ការបដិសេធជំនួយពីសហរដ្ឋអាមេរិក
 - ការចំណាយ និងចំណូលខ្វះតុល្យភាព
 - ទំនិញឡើងថ្លៃ អតិផរណាក្រដាសប្រាក់
 - ការដឹកជញ្ជូនត្រូវរាំងស្ទះ
- វិបត្តិនយោបាយ
ឥទ្ធិពលនៃសង្គ្រាមត្រជាក់បានបណ្តាលឲ្យ៖
 - កម្ពុជាអនុវត្តន៍នយោបាយអព្យាក្រឹតមិនចំទិសដៅនិងលូកដៃចូលក្នុងសង្គ្រាមវៀតណាម
 - អ្នកនយោបាយខ្មែរបែកបាក់សាមគ្គីជាតិ
 - អ្នកនយោបាយខ្លះទៀតរៀបចំផែនការក្បត់សម្តែង នរោត្តម សីហនុ
 - មានការផ្លាស់ប្តូររដ្ឋាភិបាលញឹកញាប់
 - ខ្មែរក្រហម ពង្រឹងកម្លាំងនៅ ភូមិភាគឦសាន ឧត្តរ ពាយ័ព្យ ហើយវាយប្រហារលើសង្គមរាស្ត្រនិយម ព្រមទាំងគ្រប់គ្រងទឹកដីបានមួយចំនួន
 - រដ្ឋាភិបាលមិនអាចទប់ស្កាត់ការបោះបោររបស់ប្រជាជនប្រឆាំងនឹងវត្តមាន ប្រជាជន និងកងទ័ពវៀតណាម កាន់តែច្រើនឡើងនៅលើដីកម្ពុជា
- មូលហេតុខាងលើនេះបណ្តាលឲ្យមានរដ្ឋប្រហារទម្លាក់សម្តែង នរោត្តម សីហនុ ពីប្រមុខរដ្ឋនាថ្ងៃទី ១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ ។
(មានចម្លើយត្រូវផ្សេងៗទៀត)

- ❖ ផលវិបាកនៃរដ្ឋប្រហារឆ្នាំ១៩៧០ ៖ រដ្ឋប្រហារពុំបាននាំប្រទេសកម្ពុជាទៅរកដំណោះស្រាយ និងភាពចម្រុងចម្រើននោះទេ មានតែនាំមកនូវ សង្គ្រាមស៊ីវិល ការបាត់បង់ខួចខាត និងវិនាសកម្មដូចជា៖

➢ ខាងសង្គម

- ការបែកបាក់សាមគ្គីជាតិ
- បាតុកម្ម កូដកម្ម កុប្បកម្ម ដែលបង្កនូវការច្របូកច្របល់ភាពអនាធិបតេយ្យទូទាំងប្រទេស
- ប្រជាជនរងទុក្ខវេទនា ព្រាត់ប្រាស់គ្រួសារ ផ្ទះសម្បែង រងគ្រោះទុរ្ភិក្ស
- ប្រជាជនរស់ដោយប្រឈមមុខ និងមនោគមវិជ្ជានៃសង្គ្រាមត្រជាក់ សឹកសង្គ្រាម ការទម្លាក់គ្រាប់បែកពីសហរដ្ឋអាមេរិក
- ប្រជាជនមួយចំនួនរត់ចូលក្នុងព្រៃតាមការអំពាវនាវរបស់សម្តេច នរោត្តម សីហនុ ឯខ្លះទៀតភៀសខ្លួនមកកាន់ទីក្រុងភ្នំពេញ រស់នៅដោយកង្វះអាហារ បាត់បង់ការងារ

➢ ខាងសេដ្ឋកិច្ច

រដ្ឋប្រហារធ្វើឲ្យសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាជាប់គាំងដោយ៖

- ដីស្រែចម្ការទំនេរទុកទំនេរចោល ទិន្នផលធ្លាក់ចុះ
- រោងចក្រសហគ្រាសត្រូវបិទទ្វារ
- ទំនិញឡើងថ្លៃ អតិផរណា

➢ ខាងនយោបាយ

- កម្ពុជាបាត់បង់កេរ្តិ៍ឈ្មោះ កិត្តិយសលើឆាកអន្តរជាតិ
- អស្ថិរភាពខាងនយោបាយធ្វើឲ្យប្រជាជនបាត់បង់ជំនឿលើអ្នកដឹកនាំ
- កម្ពុជាបាត់បង់ឯករាជ្យ អធិបតេយ្យ បូរណភាពទឹកដី
- មានការផ្លាស់ប្តូររបបនយោបាយ
- ជាការបើកផ្លូវឲ្យខ្មែរក្រហមឡើងកាន់អំណាច ដែលនាំឲ្យកម្ពុជាទៅរកការសម្លាប់រង្គាលក្នុងរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ។

(មានចម្លើយត្រឹមត្រូវផ្សេងៗទៀត)

មេរៀនទី ៤

កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩)

“ដកស្រង់ចេញពីការបង្រៀនតាម YouTube ក្រសួងអប់រំ”

ប្រធាន

- ១.(២០១៤) មូលហេតុអ្វីបានជាត្រូវកាត់ទោសមេដឹកនាំកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (ខ្មែរក្រហម)?
- ២.(២០១៤) ពណ៌នាអំពីវិនាសសកម្មនៅកម្ពុជាក្រោមរបបប្រល័យពូជសាសន៍កម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យនិងការស្ថាបនាកម្ពុជាឡើងវិញ ។
- ៣.(២០១៦) តើនរណាគេជាមេខ្មែរក្រហម?សូមរាប់ឲ្យបានបីនាក់ ។
- ៤.(២០១៦) ហេតុអ្វីបានជាកម្ពុជារងនូវការបំផ្លិចបំផ្លាញក្នុងរបបខ្មែរក្រហម?
- ៥.(២០១៨) ចូរពណ៌នាពីកត្តាសំខាន់ៗដែលធ្វើឲ្យរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) ដួលរលំ ។
- ៦.(២០១៨) មូលហេតុអ្វីបានជារបបប្រល័យពូជសាសន៍ កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩)សម្លាប់មនុស្ស? តើមានផលវិបាកអ្វីខ្លះសម្រាប់កម្ពុជា?
- ៧.(២០១៩) ចូររៀបរាប់ឈ្មោះមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមសំខាន់ៗឲ្យបានប្រាំនាក់ ។
- ៨.(២០១៩) ហេតុអ្វីបានជាតុលាការយកមេដឹកនាំកំពូលរបស់ខ្មែរក្រហមដែលកាន់អំណាច នៅឆ្នាំ ១៩៧៥-១៩៧៩ ទៅកាត់ទោស?

អត្រាកំណែ

១.៨.បានជាតុលាការយកមេដឹកនាំកំពូលរបស់ខ្មែរក្រហម ដែលកាន់អំណាចនៅឆ្នាំ ១៩៧៥-១៩៧៩ ទៅកាត់ទោសព្រោះ៖

❖ មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមទាំងនេះបានប្រព្រឹត្តអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងពេលកាន់អំណាចមាន៖

- ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍
- ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ
- ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម
- ឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងអ្នកទទួលបានការការពារជាអន្តរជាតិ
- ការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវឆ្នាំ១៩៤៩

- ការបំផ្លាញទ្រព្យសម្បត្តិវប្បធម៌របស់មនុស្សជាតិ
- ❖ **តុលាការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមទាំងនេះដើម្បី៖**
 - ផ្តល់យុត្តិធម៌ ផ្តល់ភាពស្ងប់ចិត្ត ការផ្សះផ្សារបញ្ចប់វិវាទ ដល់ជនរងគ្រោះដែលរស់រានមានជីវិត
 - ជាមេរៀន ជាគំរូដល់មេដឹកនាំជំនាន់ក្រោយកុំឲ្យត្រាប់តាម
 - ដើម្បីទប់ស្កាត់កុំឲ្យរបបនេះកើតមានជាថ្មី
 - ធ្វើការបង្រួបបង្រួមជាតិ ផ្សះផ្សាជាតិ
 - ផ្តល់យុត្តិធម៌ឲ្យជនរងគ្រោះដែលបាត់បង់ជីវិត
 - ជាការដាក់ទណ្ឌកម្មដល់អ្នកដែលបានប្រព្រឹត្តកំហុសច្បាប់

២.វិធានកម្មនៅកម្ពុជា ក្រោមរបបប្រល័យពូជសាសន៍ កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងការស្ថាបនាកម្ពុជាឡើងវិញ៖

- ❖ **វិធានកម្មក្រោមរបបប្រល័យពូជសាសន៍៖**
 - **សង្គម** ៖ ជម្លៀសប្រជាជន សម្លាប់រង្គាល បង្ខំអាហារ ធ្វើការជាទម្ងន់ បំបិទសិទ្ធិសេរីភាព...
 - **វប្បធម៌** ៖ បំបាត់សាលារៀន វត្តអារាម ជំនឿ សាសនា ទំនៀមទម្លាប់ ប្រពៃណី
 - **ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ** ៖ សាលារៀន មន្ទីរពេទ្យ ផ្លូវថ្នល់ ស្ពាន សំណង់ សាធារណៈរងការខូចខាត
 - **សេដ្ឋកិច្ច** ៖ បំបាត់ទីផ្សារ រូបិយវត្ថុ កម្មសិទ្ធិឯកជន ពាណិជ្ជកម្មក្នុង និងក្រៅប្រទេស
 - **នយោបាយ** ៖ អនុវត្តនយោបាយផ្តាច់ការ បំភិតបំភ័យ សម្រិតសម្រាំង សម្លាប់ និងផ្តាច់ទំនាក់ទំនងជាមួយប្រទេសមួយចំនួនលើពិភពលោក ។
- ❖ **ការស្ថាបនាកម្ពុជាឡើងវិញ៖**
 - បង្កើតក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផល ដើម្បីជួយស្រ្តីមេម៉ាយ ចាស់ជរា ក្មេងកំព្រា...
 - បង្កើតរចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រង
 - ស្ថាបនាសេដ្ឋកិច្ច កសិកម្ម ឧស្សាហកម្ម ពាណិជ្ជកម្ម
 - អប់រំ វប្បធម៌ បង្កើតសាលារៀនគ្រប់កម្រិតសិក្សា បង្កើតវត្តអារាម ជំនឿ សាសនា ប្រពៃណីទំនៀមទម្លាប់

- ខាងនយោបាយ ស្ថាប័នមុខមាត់សេដ្ឋកិច្ចជាតិកម្ពុជាលើឆាកអន្តរជាតិ បង្រួបបង្រួមជាតិ ដែលឈានទៅដល់ការបញ្ចប់សង្គ្រាម (២៣ តុលា ១៩៩១)

៣.៧.មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមសំខាន់ៗមាន៖

- សាឡុត ស (ប៉ុល ពត)
- នួន ជា
- ខៀវ សំផន
- អៀង សារី
- សុន សេន
- អៀង ធារិទ្ធ
- វន វេត
- សោ ភឹម
- ឈិត ជឿន (តាម៉ុក)... ។

៤.កម្ពុជារងការបំផ្លិចបំផ្លាញក្នុងរបបខ្មែរក្រហមព្រោះ៖

- ប្រកាន់យករបបផ្តាច់ការ ខ្មៅងងឹត
- ទទួលរងឥទ្ធិពលសង្គ្រាមត្រជាក់
- មេដឹកនាំមានចរិតជាតិនិយមជ្រុល
- មនោគមវិជ្ជាជ្រុល
- ការប្រល័យពូជសាសន៍
- ជម្លៀសប្រជាជនចេញពីទីក្រុង និងទីប្រជុំជនឆ្ងាយ
- បង្ខំប្រជាជនខ្មែរឲ្យធ្វើការជាទម្ងន់
- បង្កត់អាហារ ធ្វើទារុណកម្ម
- បំបិទសិទ្ធិសេរីភាព បំបាត់ជំនឿ សាសនា ប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ ការអប់រំ
- បង្កើតសហករណ៍កម្រិតខ្ពស់ទូទាំងប្រទេស លុបបំបាត់កម្មសិទ្ធិឯកជន
- ធ្វើវិសុទ្ធកម្ម ។

(ទិដ្ឋភាពផ្សេងទៀត)

៥.កត្តាដែលធ្វើឲ្យរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដួលរលំមាន៖

- ❖ ការស្អប់ខ្ពើមរបប ប៉ុល ពត របស់ប្រជាជនកម្ពុជា ព្រោះរបបនេះមាន៖
 - ធ្វើទារុណកម្ម និងការសម្លាប់ប្រជាជន
 - បង្ខំឲ្យមនុស្សធ្វើការជាទម្ងន់ ទ្រុឌទ្រោមសុខភាព និងបាក់កម្លាំង
 - កង្វះអាហារ កង្វះសម្លៀកបំពាក់ គ្មានថ្នាំសម្រាប់ព្យាបាល រងចាំតែសេចក្តីស្លាប់
 - បំបិទសិទ្ធិសេរីភាព ជំនឿសាសនា ប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់
- ❖ ការសម្រិតសម្រាំងយកមនុស្សបដិវត្តន៍បរិសុទ្ធ ៖
 - ការអនុវត្តនយោបាយសម្រិតសម្រាំងយកមនុស្សបដិវត្តន៍បរិសុទ្ធក្នុងចំណោមសមាជិកសំខាន់ៗនៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាបានបណ្តាលឲ្យ៖
 - មានការចាប់ ការសួរចម្លើយ ការធ្វើទារុណកម្ម សម្លាប់កម្មាភិបាលគ្នាឯង
 - សមាជិកបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា និងថ្នាក់ដឹកនាំបែកបាក់ផ្ទៃក្នុង
- ❖ ការធ្វើសង្គ្រាមជាមួយវៀតណាម៖
 - ចាប់ពីឆ្នាំ ១៩៧៥ កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ចាប់ផ្តើមបង្កជម្លោះតាមព្រំដែន ដោយពុំប្រមាណកម្លាំងរបស់ខ្លួន (កងទ័ពខ្មែរក្រហមមានចំនួនតិច អាវុធពុំទំនើប យុទ្ធសាស្ត្រខ្សោយ ឯកងទ័ពវៀតណាមមានចំនួនច្រើន អាវុធពុំទំនើប យុទ្ធសាស្ត្រខ្លាំង)
- ❖ ការបង្កើតរណសិរ្សសាមគ្គីសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា៖
 - នៅថ្ងៃទី ២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨ រណសិរ្សសាមគ្គីសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជាបានបង្កើតឡើងក្នុងបំណងរំដោះប្រទេសពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដែលជារបបប្រល័យពូជសាសន៍
 - ដោយមានការគាំទ្រពីកងទ័ពវៀតណាម រណសិរ្សសាមគ្គីសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជាបានបើកការវាយប្រហារលើកងទ័ពខ្មែរក្រហមនៅថ្ងៃទី២៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨ និងទទួលបានជោគជ័យជម្នះនៅ ថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ។

៦.មូលហេតុនៃការសម្លាប់មនុស្ស ក្នុងរបបប្រល័យពូជសាសន៍ កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) និងផលវិបាកដល់កម្ពុជា៖

- ❖ មូលហេតុ ៖
 - ការអនុវត្តគោលនយោបាយ ជប្រការរបស់ខ្មែរក្រហម
 - ប្រកាន់បដិវត្តន៍កុម្មុយនីស្ត ដែលតម្រូវឲ្យការកម្ទេច

- ការអនុវត្តនយោបាយ « មហាលោតផ្លោះ មហាអស្ចារ្យ » ដើម្បីសម្រេចគោលដៅឲ្យបានឆាប់រហ័ស (ផែនការ៤ឆ្នាំ)
- គំនិតស្នេហាជាតិនិយមជ្រុល ឯងឆឹងងុល ដោយតម្រូវឲ្យជឿជាក់តែលើអង្គការមួយ បើពុំនោះទេត្រូវតែសម្លាប់ចោល
- ការអប់រំបំបាក់កំហឹងវណ្ណៈដល់កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម តាំងពីមុនឆ្នាំ១៩៧៥
- នយោបាយវិមជ្ឈការសិទ្ធិអំណាច កាប់សម្លាប់មនុស្សដល់កម្មាភិបាលថ្នាក់ទាបដែលភាគច្រើនជាមនុស្សមានការសិក្សាតិចតួច ឬល្ងង់ខ្លៅ និងក្លាយជាអ្នកដឹកនាំតាមមូលដ្ឋានដោយខ្វះការត្រួតពិនិត្យពីថ្នាក់លើ
- គោលនយោបាយបោសសម្អាត សម្រិតសម្រាំង យកមនុស្សបដិវត្តន៍បរិសុទ្ធ
- គំនុំគំគួនផ្សេងៗ ការសងសឹក...
- ការធ្វើសង្គ្រាមប្រឆាំងវៀតណាម...

❖ ផលវិបាក ៖

របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបង្កផលវិបាកដល់ប្រទេសជាតិមានដូចជា៖

- បាត់បង់កិត្តិយសជាតិ និងកិត្យានុភាពលើឆាកអន្តរជាតិ
- ជាប់និរន្តរភាពក្នុងការអភិវឌ្ឍជាតិ
- សេដ្ឋកិច្ចជាតិរលត់រលាយ
- ប្រព័ន្ធអប់រំត្រូវបានបំផ្លាញទាំងស្រុង បាត់បង់ធនធានមនុស្ស
- បន្ទុកទុកស្រ្តីមេម៉ាយ ក្មេងកំព្រា ជនបាក់កម្លាំង
- ប្រជាជនរាប់សែននាក់ រត់ចាកចោលប្រទេស
- បង្កជាវិបត្តិផ្លូវចិត្ត
- ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធត្រូវបំផ្លាញ
- វប្បធម៌ សាសនា និងជំនឿត្រូវបំផ្លាញចោល
- សិទ្ធិ សេរីភាព កម្មសិទ្ធិឯកជន តម្រូវការជាមូលដ្ឋានត្រូវបានដកហូត...
(មតិផ្សេងៗទៀត)

មេរៀនទី៥

សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា និងរដ្ឋកម្ពុជា (១៩៧៩ - ១៩៩៣)

“ដកស្រង់ចេញពីការបង្រៀនតាម YouTube ក្រសួងអប់រំ”

ប្រធាន

- ១.(២០១៤) ពណ៌នាពីនយោបាយបង្រួបបង្រួមជាតិ ដែលបាននាំមកនូវសន្តិភាពនៅកម្ពុជា ។
- ២.(២០១៦) ពណ៌នាពីការកសាងជាតិឡើងវិញក្រោយរបបខ្មែរក្រហមពីឆ្នាំ១៩៧៩-១៩៩០ ។
- ៣.(២០១៧) ចូរពណ៌នាពីចលនាតស៊ូ ដើម្បីដោះស្រាយប្រទេសកម្ពុជាពីរបបប្រល័យពូជសាសន៍ “ កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ” (១៩៧៥-១៩៧៩) ។
- ៤.(២០១៩) ចូរពណ៌នាពីរបបសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា ។
- ៥.(២០១៩) ចូរអ្នកពណ៌នាពីការខិតខំចរចាររកសន្តិភាពនិងការបង្រួបបង្រួមជាតិនៅកម្ពុជា ។

អត្រាក់ណែ

១.៥. ការខិតខំចរចាររកសន្តិភាព និងការបង្រួបបង្រួមជាតិនៅកម្ពុជា៖

- ខែវិច្ឆិកា ១៩៨៤ ប្រទេសបារាំងរៀបចំគម្រោងជំនួបរវាងសម្តេច នរោត្តម សីហនុ និង តំណាងសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា
- ឆ្នាំ ១៩៨៥ សភាពារណ៍នយោបាយនៅអាស៊ី អនុគ្រោះដល់ការចរចាររកសន្តិភាពនៅ កម្ពុជា
- ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៨៧ ទស្សនកិច្ចជាផ្លូវការរបស់មន្ត្រីការប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី នៅរៀតណា មពិភាក្សាលើរូបមន្តនៃការជួបគ្នារវាងភាគីទាំង២ខ្មែរទាំងអស់ជាពីរដំណាក់កាលគឺ
 - ការជួបគ្នារវាងបណ្តាភាគីខ្មែរបដិបក្ខទាំងពីរ
 - ការជួបគ្នារវាងបណ្តាភាគីខ្មែរ និងប្រទេសពាក់ព័ន្ធដើម្បីដោះស្រាយនយោបាយនៅ កម្ពុជា
- ឆ្នាំ១៩៨៧ ជំនួបកំពូលរវាង អាមេរិក និងសហភាពសូវៀត ធ្វើឲ្យសភាពការណ៍នៅកម្ពុជា ជាធូស្រាល
- ខែសីហា និងខែតុលា ឆ្នាំ១៩៨៧ រដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជាដាក់ សំណើសន្តិភាព និងបង្រួបបង្រួមជាតិទៅភាគីសម្តេច នរោត្តម សីហនុ

- ថ្ងៃទី២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៨៧ ជួបលើកទី១ រវាងសម្តេចនរោត្តម សីហនុ និងលោក ហ៊ុន សែន
- ជំនួបលើកទី២ រវាងសម្តេចនរោត្តម សីហនុ និងលោក ហ៊ុន សែន ថ្ងៃទី២១-២២ ខែ មករា ១៩៨៨ នៅប្រទេសបារាំង ជំនួបលើកទី៣-៤-៥ សម្តេចនរោត្តម សីហនុ បានលុបចោល
- វេទិកាសម្តេច នរោត្តម សីហនុ និងឯកឧត្តម ហ៊ុន សែន ប្រព្រឹត្តទៅនៅទីក្រុងប៉ារីស ហ្សាកាតា និងប៉ាតាយ៉ា ដើម្បីដោះស្រាយនយោបាយកម្ពុជា
- ថ្ងៃទី ២៦ កញ្ញា ១៩៨៩ កងទ័ពវៀតណាមដកចេញពីកម្ពុជា
- ថ្ងៃទី៣០ កក្កដា ដល់៣០ សីហា ១៩៨៩ នៅទីក្រុងប៉ារីស សហប្រធាន (ឥណ្ឌូនេស៊ី+បារាំង) បានបង្កើតក្រុមប្រឹក្សាជាតិជាន់ខ្ពស់(SNC) នៅថ្ងៃទី១០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០ ដែលមានសមាជិក១២រូប(រូបមកពីភាគីរដ្ឋកម្ពុជា និងរូបមកពីសម្ព័ន្ធត្រីភាគី) ក្រុមប្រឹក្សាជាតិជាន់ខ្ពស់ប្រជុំនៅទីក្រុងបាងកក នៅប្រទេសបារាំង ក្រុងញ៉ូវយ៉ក ហ្សាកាតា យ៉ាតាយ៉ា និងប៉េកាំង ដើម្បីដោះស្រាយ បញ្ចប់សង្គ្រាមនៅកម្ពុជា
- ថ្ងៃទី២៣-២៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩១ ភាគីទាំង៤បានស្រុះស្រួលគ្នាដោះស្រាយបញ្ហាជាតិ
- ថ្ងៃទី២៣ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩១ សន្តិសិទ្ធិក្រុងប៉ារីស បានព្រមព្រៀងចុះហត្ថលេខាលើសន្ធិសញ្ញាសន្តិភាព ហើយវិបត្តិនយោបាយនៅកម្ពុជាត្រូវបានបញ្ចប់
- ថ្ងៃទី២៣-២៨ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៩៣ ការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌បានរៀបចំឡើងដោយ អ៊ុនតាក់
 - នយោបាយ ឈ្នះ-ឈ្នះរបស់សម្តេច ហ៊ុន សែន
- ឆ្នាំ១៩៩៨ សមាហរណកម្ម កងកម្លាំងខ្មែរក្រហម ឲ្យចូលមករួមរស់ជាមួយរដ្ឋាភិបាលដែលនាំសន្តិភាពពេញលេញមកឲ្យកម្ពុជា ។
(ចម្លើយត្រឹមត្រូវផ្សេងៗទៀត)

២.ការកសាងជាតិឡើងវិញ ក្រោយរបបខ្មែរក្រហមពីឆ្នាំ១៩៧០-១៩៩០៖

❖ វិស័យនយោបាយ

- រំដោះប្រជាជនរួចផុតពីរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ប៉ុល ពត ទាំងស្រុង
- ទប់ស្កាត់ការវិលត្រឡប់នៃរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ប៉ុល ពត
- ទប់ស្កាត់អំពើអសកម្មក្នុងសង្គម ការជួញដូរមនុស្ស អាវុធ គ្រឿងញៀន

- លើកកម្ពស់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស
- ធ្វើកំណែទម្រង់រដ្ឋធម្មនុញ្ញ (វិសោធនកម្មរដ្ឋធម្មនុញ្ញ)
- អនុវត្តនយោបាយបង្រួបបង្រួមជាតិ

❖ **វិស័យសេដ្ឋកិច្ច** ៖ រដ្ឋាភិបាលបានស្ថាបនាសេដ្ឋកិច្ចដោយ៖

- បង្កើតក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផល ដើម្បីជួយដល់ស្ត្រីមេម៉ាយ ក្មេងកំព្រា ចាស់ជរា...
- ឆ្នាំ១៩៨០ បោះពុម្ពក្រដាសប្រាក់ឲ្យចាយវាយទូទាំងប្រទេស
- ឆ្នាំ១៩៨៣-១៩៨៦ ប្តូរពីក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផល ទៅជាម្ចាស់ការទាំងស្រុងដោយធ្វើការបែងចែកដីធ្លី និងឈានទៅរកកម្មសិទ្ធិឯកជន
- អនុវត្តមុខព្រ័ញទាំង៤នៃសេដ្ឋកិច្ច
- កសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច (ផ្លូវថ្នល់ ស្ពាន កំពង់ផែ...)
- ពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចជាមួយប្រទេសតំបន់ និងពិភពលោក
- ពង្រឹងសន្តិភាព សុវត្ថិភាព និងសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គមដើម្បីទាក់ទាញវិនិយោគទុនពីបរទេស
- បង្កើតសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី និងជំរុញការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស

❖ **ការស្ថាបនាសង្គម**

- **វិស័យអប់រំ** ៖ ប្រព័ន្ធអប់រំត្រូវបានស្តារឡើងវិញ ដោយបើកទ្វារសាលារៀនគ្រប់ភូមិសិក្សា ដល់ឧត្តមសិក្សាទទួលសិស្សឲ្យចូលរៀនតាំងពីទីក្រុងដល់ជនបទ ធ្វើការជ្រើសរើស និង
បណ្តុះបណ្តាលគ្រូបង្រៀន ជំរុញនិងបំផុសចលនាអក្ខរកម្ម បំពេញវិជ្ជា អនុវត្តនយោបាយ “អ្នកចេះច្រើនបង្រៀនអ្នកចេះតិច អ្នកចេះតិចបង្រៀនអ្នកមិនចេះ” បញ្ជូនសិស្សនិស្សិត ទៅសិក្សានៅបរទេស និងអញ្ជើញគ្រូបរទេសមកបង្ហាត់បង្រៀនខ្មែរនៅក្នុងប្រទេស...
- **វិស័យវប្បធម៌** ៖ បើកសេរីភាពដល់ជំនឿ សាសនា ប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ បើកទ្វារសាលាវិចិត្រសិល្បៈ និងប្រមូលផ្តុំសិល្បករ
- **វិស័យសង្គមកិច្ច** ៖ បង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលកុមារកំព្រា បង្កើតសាលាបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈសម្រាប់ជនពិការ និងស្ត្រីមេម៉ាយ បង្កើតច្បាប់ការពារកម្មសិទ្ធិឯកជន (១៩៨៧)

- វិស័យសុខាភិបាល៖បើកទ្វារមន្ទីរពេទ្យទទួលពិនិត្យ និងព្យាបាលជំងឺ បើកទ្វារសាលាបណ្តុះ បណ្តាលពេទ្យ មានមហាវិទ្យាល័យវិជ្ជាសាស្ត្រ ឌីសថសាស្ត្រ ទន្តសាស្ត្រ ។

៣.ចលនាតស៊ូដើម្បីរំដោះប្រទេសកម្ពុជាពីរបបប្រល័យពូជសាសន៍ « កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ» ឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩៖

- ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៦ លោក ហ៊ុន សែន ចេញមុខប្រឆាំងនឹង ប៉ុល ពត
- ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ ប្រជាជននៅចម្ការហ្លួង និងខេត្តសៀមរាប ទាមទារឲ្យតម្លើងកម្រិតជីវភាព និងឲ្យគ្រួសាររស់នៅជួបជុំគ្នា
- ឆ្នាំ១៩៧៧ ប្រជាជននៅសៀមរាប បាត់ដំបង កំពង់ធំ កំពង់ឆ្នាំង មណ្ឌលគីរី ចម្ការហ្លួង បះបោរប្រឆាំង ប៉ុល ពត
- ថ្ងៃទី២០ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៧ លោក ហ៊ុន សែន បានភៀសខ្លួនទៅប្រទេសវៀតណាម ដើម្បីស្វែងរកការគាំទ្រ និងបង្កើតកម្លាំងប្រឆាំងខ្មែរក្រហម
- ថ្ងៃទី២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨ មហាសន្និបាត បានសម្រេចបង្កើត « រណសិរ្សសាមគ្គីសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា» ដែលដឹកនាំដោយលោក ហង់ ជួន ណារ៉ុន
- ដោយមានជំនួយកងទ័ពវៀតណាម និងការចូលរួមពីប្រជាជនកម្ពុជា រណសិរ្សសាមគ្គីសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា បានវាយលើកម្លាំងកងទ័ពខ្មែរក្រហមតែរយៈពេលបីសប្តាហ៍រំដោះប្រជាជនបានស្មើទាំងស្រុងទូទាំងប្រទេស
- ថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ប្រជាជនកម្ពុជាត្រូវបានរំដោះឲ្យរួចចាកផុតពីរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ប៉ុល ពត ។

៤.ពណ៌នាពីរបបសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា៖

របបសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា (ថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៨) មានកិច្ចការចាំបាច់ពីរគឺ ការកសាងសន្តិភាព និងការស្ថាបនាជាតិឡើងវិញ

❖ អង្គការគ្រប់គ្រងសំខាន់ៗនៃរដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា

របបសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជាគ្រប់គ្រងដោយគណបក្សតែមួយគឺគណបក្សប្រជាជនបដិវត្តន៍កម្ពុជា និងអង្គការគ្រប់គ្រងសំខាន់ៗគឺ៖

- គណបក្សប្រជាជនបក្សបដិវត្តន៍កម្ពុជា
- ក្រុមប្រឹក្សាប្រជាជនបដិវត្តន៍ ឬក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

- ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ
- រដ្ឋសភាជាតិ

❖ រដ្ឋអំណាចខ្មែរ

- ដំណាក់កាលដំបូង៖ ក្រសួងសំខាន់ៗគ្របគ្រងដោយមនុស្សពីរក្រុមគឺ អ្នកតស៊ូចាស់ៗនៅភូមិភាគបូព៌ា (សមមិត្ត ហេង សំរិន , ជាស៊ីម , ហ៊ុន សែន) និងអ្នករៀននៅវៀតណាមក្រោយសន្តិសិទ្ធិហ្សឺណែវ ឆ្នាំ១៩៥៤ (សមមិត្ត ប៉ែន សុវណ្ណ , ចាន់ ស៊ី)
- ដំណាក់កាលបន្ទាប់ ៖ ពេលសន្តិសុខប្រទេសមានលំនឹង រដ្ឋាភិបាល ជ្រើសរើសអ្នកមានសមត្ថភាពឲ្យបម្រើក្នុងក្បាលម៉ាស៊ីនដឹកនាំរដ្ឋ ។

❖ អ្នកជំនាញការ និងកងទ័ពវៀតណាម

- អ្នកជំនាញការវៀតណាមអមរដ្ឋខ្មែរតាំងពីថ្នាក់ក្រសួងដល់ថ្នាក់មូលដ្ឋានដើម្បីជួយពង្រឹងរដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា
- កងទ័ពវៀតណាមនៅពាសពេញផ្ទៃប្រទេសដើម្បីជួយទប់ស្កាត់ការវិលត្រឡប់មកវិញនៃរបបប្រល័យពូជសាសន៍

❖ កិច្ចការពារជាតិ

ដើម្បីទប់ស្កាត់ការវិលត្រឡប់មកវិញរបបខ្មែរក្រហម រដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជាបានចាត់វិធានការដូចតទៅ៖

- បង្កើតកងសេនាជនភូមិ បង្កើតក្រុមស្វ័យការពារ ក្រុមយាមកាម ធ្វើការជ្រើសរើសកងទ័ពបង្កើតកាតព្វកិច្ចយោធាធ្វើការហ្វឹកហាត់ក្នុងយោធាដល់សិស្សនិស្សិតមុនចូលរៀន
- លើកទឹកវាយលុកលើខ្មែរក្រហមនាវដូវប្រាំង និងគ្រប់គ្រងតំបន់តាមព្រំដែន
- បង្កើតកិច្ចការពារ នៅតាមព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ ដោយអនុវត្តផែនការ “កង”
- ស្វែងរកការបញ្ចប់សង្គ្រាម ។

❖ ការកសាងជាតិរដ្ឋាភិបាលបានរៀបចំកសាងជាតិ

- ការស្ថាបនាសេដ្ឋកិច្ច៖ បញ្ហាបន្ទាន់គឺស្បៀង
 - អំពាវនាវជំនួយពីសហគមន៍អន្តរជាតិ
 - បង្កើនក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផល
 - ឆ្នាំ១៩៨០ បោះពុម្ពក្រដាសប្រាក់ឲ្យចាយវាយទូទាំងប្រទេស

- ឆ្នាំ១៩៨៣-១៩៨៦ ប្អូនពីក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផលទៅជាម្ចាស់ការទាំងស្រុង ដោយធ្វើការបែងចែកដីធ្លី និងឈានទៅរកកម្មសិទ្ធិឯកជន
- អនុវត្តមុខព្រួញទាំង៤នៃសេដ្ឋកិច្ច
- ការស្ថាបនាសង្គម
 - វិស័យអប់រំ៖ ប្រព័ន្ធអប់រំត្រូវបានស្ថាបនាឡើងវិញដោយ៖
 - បើកទ្វារសាលាទទួលសិស្ស និស្សិត ឲ្យចូលរៀន
 - ធ្វើការជ្រើសរើស និងបណ្តុះបណ្តាលគ្រូ
 - ជំរុញចលនាអក្ខរកម្ម និងបំពេញវិជ្ជា
 - អនុវត្តនយោបាយ « អ្នកចេះច្រើនបង្រៀនអ្នកចេះតិច អ្នកចេះតិចបង្រៀនអ្នកមិនចេះសោះ»
 - បញ្ជូននិស្សិតទៅសិក្សានៅបរទេស
 - វិស័យវប្បធម៌
 - បើកសេរីភាពដល់ ជំនឿ សាសនា ប្រពៃណីទំនៀមម្លាប់
 - បើកទ្វារសាលាវិចិត្រសិល្បៈនិងប្រមូលផ្តុំសិល្បករ
 - វិស័យសង្គមកិច្ច ៖ បង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលកុមារកំព្រា បង្កើតសាលាបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈសម្រាប់ជនពិការ និងស្ត្រីមេម៉ាយ បង្កើតច្បាប់ការពារកម្មសិទ្ធិឯកជន
 - វិស័យសុខាភិបាល ៖ បើកទ្វារមន្ទីរពេទ្យទទួលពិនិត្យ និងព្យាបាលជំងឺ បើកទ្វារសាលាបណ្តុះបណ្តាល ពេទ្យមានហាមវិទ្យាល័យវេជ្ជសាស្ត្រ ឱសថសាស្ត្រ ទន្តសាស្ត្រ

(មានចម្លើយត្រឹមត្រូវផ្សេងទៀត)

មេរៀនទី៦

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា “ទី២” (១៩៩៣-បច្ចុប្បន្ន)

“ដកស្រង់ចេញពីការបង្រៀនតាម YouTube ក្រសួងអប់រំ”

ប្រធាន

- ១.(២០១៤) តើសម្តេច នរោត្តម សីហនុ និងសម្តេច ហ៊ុន សែន មានតួនាទីអ្វីខ្លះក្នុងការបញ្ចប់សង្គ្រាមនៅកម្ពុជា?
- ២.(២០១៤) តើការដាក់ប្រាសាទព្រះវិហារចូលក្នុងបញ្ជីបេតិកភណ្ឌពិភពលោកមានអត្ថន័យដូចម្តេចសម្រាប់កម្ពុជា?
- ៣.(២០១៥) ចូរពណ៌នាពីគោលនយោបាយឈ្នះ-ឈ្នះរបស់សម្តេច ហ៊ុន សែន ក្នុងការបញ្ចប់សង្គ្រាមនៅកម្ពុជា?
- ៤.(២០១៥) ចូរវិភាគពីព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី២ និងការកសាងកម្ពុជាឡើងវិញ ។
- ៥.(២០១៧) មូលហេតុអ្វីបានជាគេចាត់ទុកថា សម្តេច នរោត្តម សីហនុ និងសម្តេច ហ៊ុន សែន ជាបិតាសន្តិភាពនៅកម្ពុជា?
- ៦.(២០១៧) ចូរពណ៌នាពីសមិទ្ធផលរបស់រដ្ឋាភិបាលពីឆ្នាំ ១៩៩៣ ដល់បច្ចុប្បន្ន ។
- ៧.(២០១៨) តើអ្នកនយោបាយខ្មែរណាដែលបានបញ្ចប់សង្គ្រាមក្នុងស្រុកនៅឆ្នាំ១៩៩៨?
- ៨.(២០១៨) តើសន្តិភាពដែលសម្រេចបានចាប់តាំងពីឆ្នាំ ១៩៩៨ បាននាំមកអ្វីខ្លះសម្រាប់កម្ពុជា?
- ៩.(២០១៨) ចូរពណ៌នាពីដំណើរការកសាងកម្ពុជាឡើងវិញចាប់តាំងពីឆ្នាំ ១៩៩៨ មកទល់បច្ចុប្បន្ន
- ១០.(២០១៩) ចូរអ្នកពណ៌នាពីការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច សង្គមនៅកម្ពុជាពីឆ្នាំ១៩៩៣ មកទល់សព្វថ្ងៃ?

អត្រាកំណែ

១.តួនាទីរបស់សម្តេច នរោត្តម សីហនុ និងសម្តេច ហ៊ុន សែន ក្នុងការបញ្ចប់សង្គ្រាមនៅកម្ពុជាមាន៖

❖ សម្តេច នរោត្តម សីហនុ

- ជាតំណាងសម្ព័ន្ធត្រីភាគី(ខ្មែរក្រហម ហ៊ុនស៊ីនប៉ិច រណសិរ្សជាតិរំដោះប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ)
- ជាអ្នកផ្តើមគំនិតឲ្យមានការចរចាបញ្ចប់សង្គ្រាមនៅកម្ពុជា

- ជាប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជាន់ខ្ពស់ (SNC)
- ជាម្ចាស់ហត្ថលេខីនៃកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពក្នុងប៉ារីសថ្ងៃទី ២៣ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩១
- ជាបិតាបង្កបង្កើនជាតិ ជាអ្នកផ្សព្វផ្សាយជាតិ ក្នុងវិវាទនៃការដណ្តើមឧត្តមភាពគ្នា រវាងគណបក្សហ៊្វុនស៊ិនប៉ិច និងគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាក្រោយការបោះឆ្នោត (១៩៩៣)ដោយបង្កើតឲ្យមានរដ្ឋាភិបាលចម្រុះ ដែលនាំមកនូវសន្តិភាពជូនប្រទេសជាតិ ។

❖ សម្តេច ហ៊ុន សែន

- ជាតំណាងរដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា និងរដ្ឋកម្ពុជា
- ជាអ្នកផ្ដើមគំនិតឲ្យមានការចរចាបញ្ចប់សង្គ្រាមនៅកម្ពុជា
- ជាម្ចាស់ហត្ថលេខីនៃកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពនៅក្នុងប៉ារីសថ្ងៃទី ២៣ ខែតុលា ឆ្នាំ ១៩៩១
- ជាអ្នកធានាអះអាងសណ្តាប់ធ្នាប់ សន្តិសុខ ក្នុងការបោះឆ្នោតឆ្នាំ១៩៩៣
- ជាអ្នកបង្កបង្កើនជាតិ ផ្សព្វផ្សាយជាតិដោយធ្វើសមាហរណកម្មកងកម្លាំងខ្មែរក្រហម ឲ្យចូលមករួមរស់ជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាល តាមរយៈការអនុវត្តនយោបាយឈ្នះ-ឈ្នះ ដែលនាំសន្តិភាពពេញលេញជូនជាតិមាតុភូមិនាឆ្នាំ១៩៩៨ (២៩,១២,១៩៩៨) ។

២.ការដាក់ប្រាសាទព្រះវិហារចូលក្នុងបញ្ជីបេតិកភណ្ឌពិភពលោកមានអត្ថន័យសម្រាប់កម្ពុជា ដូចតទៅ៖

- ជាមោទកភាពជាតិខ្មែរ
- រក្សាបុរាណភាពទឹកដី
- បង្ហាញពីអត្តសញ្ញាណខ្មែរលើឆាកអន្តរជាតិ
- បង្ហាញពីភាពប៉ិនប្រសប់ ការច្នៃប្រឌិត ទេពកោសល្យដ៏ល្អឯករបស់បុព្វបុរសខ្មែរ ដែលផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងអាទិទេព
- បង្ហាញពីភាពសំបូរបែបនៃរចនាបថ ស្ថាបត្យកម្មរបស់បុព្វបុរសខ្មែរ
- បង្ហាញសារជាថ្មីថាសម្បត្តិវប្បធម៌ទាំងនេះពិតជាមរតកប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ដូនតាខ្មែរ
- បង្ហាញពីវិសាលភាពទឹកដីខ្មែរ និងអំណាចព្រះរាជាក្នុងសម័យអង្គរ
- ទទួលបាននូវកិច្ចការពារពីសំណាក់សមាគមន៍អន្តរជាតិ

- ទទួលបានមូលនិធិ បច្ចេកទេសក្នុងការ ជួសជុល អភិរក្ស ថែរក្សាសម្បត្តិវប្បធម៌មនុស្សជាតិ
- កំណើនភ្ញៀវទេសចរ ដែលបង្កើនការងារនិងប្រាក់ចំណូលដល់ប្រជាជន
- កំណើនសេដ្ឋកិច្ច តាមរយៈកំណើនភ្ញៀវទេសចរ
- បណ្តុះមនសិការស្នេហាជាតិ ស្រឡាញ់ការពារ ថែរក្សាសម្បត្តិវប្បធម៌របស់មនុស្សជាតិ ។
(ទិដ្ឋភាពផ្សេងៗទៀត) ។

៣.គោលនយោបាយឈ្នះ-ឈ្នះរបស់សម្តេច ហ៊ុន សែន ក្នុងការបញ្ចប់សង្គ្រាមនៅកម្ពុជា៖

❖ វិស័យនយោបាយ៖

- ឆ្នាំ ១៩៩៨ សមាហរណកម្មកងទ័ពខ្មែរក្រហម ជាមួយកងទ័ពរាជរដ្ឋាភិបាលធ្វើឲ្យកងទ័ពមានការឯកភាពដើម្បីស្តារនិងកសាងប្រទេសជាតិ
- ក្រោយពីកងកម្លាំងខ្មែរក្រហមដួលរលំ នៅតាមព្រំដែនមានសុវត្ថិភាព និងមានការអភិវឌ្ឍ
- កម្ទេចអង្គការចាត់តាំងខ្មែរក្រហម
- មាតុភូមិនិរន្តរ៍របស់ជនភៀសខ្លួនតាមព្រំដែន
- បែងចែកដីធ្លី កាន់កាប់ជាកម្មសិទ្ធិដល់បងប្អូនភៀសខ្លួន (អតីតខ្មែរក្រហម)
- បងប្អូនខ្មែរក្រហមទទួលបានតួនាទី និងបុណ្យសក្តិដែលធ្លាប់មានពីមុន

❖ វិស័យសង្គម៖

- ឆ្នាំ ១៩៩៨ មកដល់បច្ចុប្បន្ន ប្រទេសកម្ពុជាមានសុវត្ថិភាព និងសន្តិភាពពេញលេញ
- ធ្វើឲ្យមានឯកភាពជាតិ និងការបង្រួបបង្រួមជាតិ
- ធ្វើឲ្យមានសមិទ្ធផលច្រើន

❖ វិស័យសេដ្ឋកិច្ច ៖ កំណើនទិន្នផលកសិកម្ម ឧស្សាហកម្ម កំណើនអ្នកវិនិយោគ កំណើនភ្ញៀវទេសចរ មានទំនាក់ទំនងទីផ្សារក្នុងតំបន់ និងក្រៅតំបន់

❖ គមនាគមន៍ ៖ ការកសាងផ្លូវថ្នល់ ផ្លូវដែក ស្ពាន កំពង់ផែ អាកាសយានដ្ឋាន

❖ វិស័យអប់រំ ៖ កំណែទម្រង់ស៊ីជម្រៅលើវិស័យអប់រំ សាងសង់សាលារៀន បណ្តុះបណ្តាលធនធានមនុស្ស...

❖ សាសនា ៖ សុខដុមនីយកម្មខាងសាសនា

❖ សុខាភិបាល ៖ សាងសង់មន្ទីរពេទ្យ មណ្ឌលសុខភាព
(ទិដ្ឋភាពផ្សេងៗទៀត)

៤.វិភាគពិព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី២ និងការកសាងកម្ពុជាឡើងវិញ

❖ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី២

- កើតនៅថ្ងៃទី២៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣ ដែលមានព្រះមហាក្សត្រសោយរាជ្យ
- មានរដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មី សេរីពហុក្ស
- មានរដ្ឋាភិបាលស្របច្បាប់មួយ
- ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី២ កើតឡើងតាមរយៈការបោះឆ្នោតនៅថ្ងៃទី២៣-២៨ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៩៣ រៀបចំដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ ដែលនាំឲ្យមានការរៀបចំរដ្ឋាភិបាល ដោយសម្តេច នរោត្តម រណឫទ្ធិ និងសម្តេច ហ៊ុន សែន ជានាយករដ្ឋមន្ត្រី
- ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី២ គឺចាប់ពីឆ្នាំ១៩៩៣ រហូតដល់បច្ចុប្បន្ន
- ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី២ បានរៀបចំការបោះឆ្នោតជាសកលដោយសេរីក្នុងការជ្រើសរើសតំណាងរាស្ត្រ

❖ ការស្ថាបនាកម្ពុជាឡើងវិញ

- វិស័យនយោបាយ ៖ ធ្វើកំណែទម្រង់រដ្ឋាភិបាលសាធារណៈ កងទ័ពនគរបាលជាតិ សមភាពយេនឌ័រ
- វិស័យសេដ្ឋកិច្ច
 - ស្តារវិស័យកសិកម្ម ឧស្សាហកម្ម ពាណិជ្ជកម្ម
 - បង្កើតឲ្យមានប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ ផ្តល់កម្មសិទ្ធិឯកជន
 - ធ្វើកំណែទម្រង់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធជាតិ
- វិស័យអប់រំ វប្បធម៌ ៖ បង្កើតសាលារៀនគ្រប់កម្រិត វត្តអារាម សេរីភាព ខាងជំនឿ សាសនា
- វិស័យសង្គម ៖ ផ្តល់សេរីភាពដល់ប្រជាពលរដ្ឋ

(ទិដ្ឋភាពផ្សេងៗទៀត)

៥.បានជាគេចាត់ទុកថា សម្តេច នរោត្តម សីហនុ និងសម្តេច ហ៊ុន សែន ជាបិតាសន្តិភាពនៅកម្ពុជាព្រោះ៖

❖ សម្តេច នរោត្តម សីហនុ

- ជាអ្នកផ្ដើមគំនិតឲ្យមានការចរចាកសន្តិភាព
- ជាប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជាន់ខ្ពស់ (SNC)
- ជាអ្នកចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពក្រុងប៉ារីស (២៣ តុលា ១៩៩១)

- ជាអ្នកបង្កបង្កើនជាតិ ជាអ្នកផ្សព្វផ្សាយជាតិ ដោយធ្វើការផ្សព្វផ្សាយវិបត្តិក្រោយបោះឆ្នោតឆ្នាំ១៩៩៣ ដែលកើតចេញពីការដណ្តើមឥទ្ធិពលគ្នារវាងគណបក្សហ៊្វុនស៊ិនប៉ិច និងគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា បង្កើតបានជាជនជាតិបាលចម្រុះ
- ជាអ្នកផ្សព្វផ្សាយរាល់វិបត្តិនយោបាយក្រោយការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសតំណាងរាស្ត្រឆ្នាំ ១៩៩៨ ឆ្នាំ២០០៣...។
(មតិផ្សេងៗទៀត)

❖ សម្តេច ហ៊ុន សែន

- ជាអ្នកផ្តើមគំនិតឲ្យមានការចរចាបញ្ចប់រកសន្តិភាព
- ជាអ្នកចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពនៅក្រុងប៉ារីស (២៣ តុលា ១៩៩១)
- ជាអ្នកធានាអះអាងសណ្តាប់ធ្នាប់ សន្តិសុខ ក្នុងការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសតំណាងរាស្ត្រ ថ្ងៃទី២៣-២៨ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៩៣
- ជាអ្នកផ្សព្វផ្សាយវិបត្តិក្រោយការបោះឆ្នោតឆ្នាំ១៩៩៣ ឆ្នាំ១៩៩៨ ឆ្នាំ២០០៣ ឆ្នាំ២០០៨ និងឆ្នាំ២០១៣
- ជាអ្នកបញ្ចប់សង្គ្រាមស៊ីវិលទាំងស្រុងនៅកម្ពុជា ដោយអនុវត្តនយោបាយឈ្នះ-ឈ្នះ (យុទ្ធសាស្ត្រឈ្នះ-ឈ្នះ)ដែលបានរំលាយអង្គការចាត់តាំងខ្មែរក្រហម ធ្វើឲ្យសមាហរណកម្មកងទ័ពខ្មែរក្រហម ឲ្យមករួមរស់ជាមួយរដ្ឋាភិបាលនៅឆ្នាំ១៩៩៨ នាំមកនូវសន្តិភាវូបនីយកម្មនៅកម្ពុជា។

(មតិផ្សេងៗទៀត)

៦. ពណ៌នាពីសមិទ្ធផលរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលពីឆ្នាំ១៩៩៣ ដល់បច្ចុប្បន្ន៖

❖ វិស័យនយោបាយ

• នយោបាយក្នុងប្រទេស

- ការអនុវត្តនយោបាយ ឈ្នះ-ឈ្នះ បានរំលាយអង្គការចាត់តាំងខ្មែរក្រហម និងធ្វើសមាហរណកម្មកងកម្លាំងខ្មែរក្រហមឲ្យចូលមករួមរស់ជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលនៅឆ្នាំ១៩៩៨ ដោយនាំមកនូវសន្តិភាវូបនីយកម្មនៅកម្ពុជា
- រៀបចំការបោះឆ្នោតដោយខ្លួនឯង ប្រកបដោយជោគជ័យទៅតាមលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ
- កំណែទម្រង់លើគ្រប់វិស័យ (រដ្ឋបាល តុលាការ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ អប់រំ...)

- កម្ពុជាកាន់យកលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សេរីភាពហុបក្ស
- រាជរដ្ឋាភិបាល បានអនុវត្តនយោបាយ យុទ្ធសាស្ត្រត្រីកោណ និងយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ

• នយោបាយក្រៅប្រទេស

- ឆ្នាំ១៩៩៩ កម្ពុជាបានចូលជាសមាជិកអាស៊ាន (ASEAN)
- ឆ្នាំ២០០៤ កម្ពុជាចូលជាសមាជិកអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក
- ឆ្នាំ២០០២ និងឆ្នាំ២០១២ កម្ពុជាធ្វើជាប្រធានអាស៊ាន
- កម្ពុជាមានទំនាក់ទំនងល្អជាមួយប្រទេសក្នុងតំបន់ និងពិភពលោក
(មតិផ្សេងៗទៀត)

❖ វិស័យសេដ្ឋកិច្ច

សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាមានកំណើនជារៀងរាល់ឆ្នាំដែលធ្វើឲ្យប្រជាជនធូធារ៖

- កសិកម្ម៖ មានកំណើនទិន្នផល ព្រោះសំបូរទីផ្សារ
- ឧស្សាហកម្ម៖ កំណើនរោងចក្រឧស្សាហកម្ម សហគ្រាស បង្កើនការងារដល់ប្រជាជន
- ពាណិជ្ជកម្ម៖ សំបូរវិនិយោគិន សំបូរទីផ្សារ
- ទេសចរណ៍៖ កំណើនភ្ញៀវទេសចរ ដែលបង្កើនការងារ និងប្រាក់ចំណូលដល់ប្រជាជន
- ហិរញ្ញវត្ថុ៖ មានស្ថិរភាពអត្រាប្តូរប្រាក់
- គមនាគមន៍៖ សាងសង់ផ្លូវជាតិ ផ្លូវដែក ស្ពាន អាកាសយានដ្ឋាន កំពង់ផែរ ដោយបំពាក់ប្រព័ន្ធទឹក ភ្លើង ពិទីក្រុង ដល់ជនបទ

(មានមតិផ្សេងទៀត)

❖ វិស័យសង្គម វប្បធម៌

- អប់រំសិក្សាធិការ៖ បង្កើតសាលារៀនគ្រប់កម្រិត គ្រប់ទីកន្លែង និងមានកំណើនធនធានមនុស្ស
- វប្បធម៌៖ ធ្វើការគាស់កាយវប្បធម៌ឲ្យរស់ឡើងវិញ និងដាក់បញ្ចូលសម្បត្តិវប្បធម៌កម្ពុជា ជាបេតិកភណ្ឌពិភពលោក
- សាសនា៖ សុខដុមនីយកម្មក្នុងសាសនា
- សុខាភិបាល៖ បង្កើតមន្ទីរពេទ្យ មណ្ឌលសុខភាព ពិទីក្រុងដល់ជនបទ

- សិទ្ធិ ៖ ផ្តល់សិទ្ធិដល់ស្ត្រី (សមភាពយេនឌ័រ) ប្រជាជនមានការយល់ដឹងពីច្បាប់ និងមានសណ្តាប់ធ្នាប់ល្អ

(មតិផ្សេងៗទៀត)

៧.អ្នកនយោបាយខ្មែរដែលបានបញ្ចប់សង្គ្រាមក្នុងស្រុកនៅឆ្នាំ ១៩៩៨ គឺ **សម្តេច ហ៊ុន សែន** ។

៨.សន្តិភាពដែលសម្រេចបានចាប់តាំងពីឆ្នាំ ១៩៩៨ បាននាំមកឲ្យកម្ពុជានូវការអភិវឌ្ឍជាតិលើគ្រប់វិស័យដូចជា៖

❖ **វិស័យនយោបាយ**

• **នយោបាយក្នុងប្រទេស**

- កម្ពុជាបានសុខសន្តិភាព និងមានស្ថិរភាពនយោបាយ
- មានការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសមេដឹកនាំតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ

• **នយោបាយក្រៅប្រទេស**

- ឆ្នាំ**១៩៩៩** កម្ពុជាចូលជាសមាជិកអាស៊ាន (ASEAN)
- ឆ្នាំ**២០០៤** កម្ពុជាចូលជាសមាជិកអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក
- ឆ្នាំ**២០០២** និងឆ្នាំ**២០១២** កម្ពុជាធ្វើជាប្រធានអាស៊ាន
- កម្ពុជាមានទំនាក់ទំនងល្អជាមួយប្រទេសក្នុងតំបន់ និងពិភពលោក

(មានមតិផ្សេងៗទៀត)

❖ **វិស័យសេដ្ឋកិច្ច**

សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាមានកំណើនជារៀងរាល់ឆ្នាំដែលធ្វើឲ្យប្រជាជនធូធារ៖

- កសិកម្ម៖ មានកំណើនទិន្នផល ព្រោះសំបូរទីផ្សារ
- ឧស្សាហកម្ម៖ កំណើនរោងចក្រឧស្សាហកម្ម សហគ្រាស បង្កើនការងារដល់ប្រជាជន
- ពាណិជ្ជកម្ម៖ សំបូរវិនិយោគិន សំបូរទីផ្សារ
- ទេសចរណ៍៖ កំណើនភ្ញៀវទេសចរ ដែលបង្កើនការងារ និងប្រាក់ចំណូលដល់ប្រជាជន
- ហិរញ្ញវត្ថុ៖ មានស្ថិរភាពអត្រាប្តូរប្រាក់
- គមនាគមន៍៖ សាងសង់ផ្លូវជាតិ ផ្លូវដែក ស្ពាន អាកាសយានដ្ឋាន កំពង់ផែរ ដោយបំពាក់ប្រព័ន្ធទឹក ភ្លើង ពិទ្ធិក្រុង ដល់ជនបទ

(មានមតិផ្សេងៗទៀត)

❖ វិស័យសង្គម វប្បធម៌

- អប់រំសិក្សាធិការ ៖ បង្កើតសាលារៀនគ្រប់កម្រិត គ្រប់ទីកន្លែង និងមានកំណើនធនធានមនុស្ស
- វប្បធម៌ ៖ ធ្វើការគាស់កាយវប្បធម៌ឲ្យរស់ឡើងវិញ និងដាក់បញ្ចូលសម្បត្តិវប្បធម៌កម្ពុជាជាបេតិកភណ្ឌពិភពលោក
- សាសនា៖ សុខដុមនីយកម្មក្នុងសាសនា
- សុខាភិបាល ៖ បង្កើតមន្ទីរពេទ្យ មណ្ឌលសុខភាពពីទីក្រុងដល់ជនបទ
- សិទ្ធិ ៖ ផ្តល់សិទ្ធិដល់ស្ត្រី (សមភាពយេនឌ័រ) ប្រជាជនមានការយល់ដឹងពីច្បាប់ និងមានសណ្តាប់ធ្នាប់ល្អ

(មតិផ្សេងៗទៀត)

៩.ពាណិជ្ជកម្មដំណើរការកសាងកម្ពុជាឡើងវិញចាប់ពីឆ្នាំ១៩៩៨ មកទល់បច្ចុប្បន្ន៖

❖ វិស័យនយោបាយ

- ឆ្នាំ១៩៩៨ មានការធ្វើសមាហរណកម្មកងទ័ពខ្មែរក្រហម និងកងទ័ពរាជរដ្ឋាភិបាលធ្វើឲ្យមានកម្លាំងឯកភាពគ្នា ដើម្បីស្តារប្រទេសនិងកសាងប្រទេសកម្ពុជាឡើងវិញ
- ក្រោយពីកងទ័ពខ្មែរក្រហមដួលរលំ នៅតាមព្រំដែនមានសុវត្ថិភាព និងការអភិវឌ្ឍ
- ការកម្ទេចរចនាសម្ព័ន្ធអង្គការចាត់តាំងខ្មែរក្រហម
- ការបែងចែកដីធ្លីកាន់កាប់ជាកម្មសិទ្ធិដល់បងប្អូនអតីតខ្មែរក្រហម
- បងប្អូនខ្មែរក្រហមបានទទួលតួនាទី និងបុណ្យសក្តិដែលធ្លាប់មានពីមុន

(មានមតិផ្សេងៗទៀត)

❖ វិស័យសេដ្ឋកិច្ច

- ធ្វើទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិជាមួយអាស៊ាន ប្រទេសក្រៅតំបន់ជាពិសេសជាមួយប្រទេសមហាអំណាចធំៗលើពិភពលោក
- កសិកម្មមានការរីកចម្រើន ដោយរដ្ឋាភិបាលយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការបង្កើតប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ និងបង្កាត់ពូជ...
- អនុវត្តសេដ្ឋកិច្ចទិផ្សាសេរី កម្ពុជាក្លាយជាកន្លែងវិនិយោគទុនដ៏ទាក់ទាញ
- វិស័យឧស្សាហកម្មមានការរីកចម្រើន បង្កើតរោងចក្រសហគ្រាសតូចធំជាច្រើន ពិសេសរោងចក្រវាយនភ័ណ្ឌសម្រាប់បង្កើនការងារដល់ប្រជាពលរដ្ឋជៀសវាងការធ្វើចំណាកស្រុក និងកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ

- វិស័យទេសចរណ៍ វប្បធម៌ មានប្រាសាទបុរាណជាច្រើន និងទេសចរណ៍ធម្មជាតិ សម្រាប់ទាក់ទាញភ្ញៀវជាតិ និងអន្តរជាតិ
(មានមតិផ្សេងៗទៀត)

❖ **វិស័យសង្គម**

- ឆ្នាំ១៩៩៨ មកដល់បច្ចុប្បន្នមានសុវត្ថិភាព និងសន្តិភាពពេញលេញ
- ធ្វើឲ្យមានសមិទ្ធផលជាច្រើនកើនឡើងដូចជា៖
 - កសាងសាលារៀនពីមតេយ្យសិក្សារហូតដល់សាកលវិទ្យាល័យ
 - កសាងមន្ទីរពេទ្យ ផ្លូវថ្នល់ ស្ពាន ស្ពានអាកាស ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ជាពិសេសសេដ្ឋកិច្ចមានការរីកចម្រើន និយាយរួមគឺមានការរីកចម្រើនលើគ្រប់វិស័យ

❖ **វប្បធម៌**

- ការបង្កើតហុកិឡាដ្ឋាន បណ្តុះបណ្តាលជំនាញ ធ្វើឲ្យកីឡាករមានសមត្ថភាពក្នុងការប្រកួតប្រជែងលើឆាកអន្តរជាតិ
- អភិរក្សសម្បត្តិវប្បធម៌ រូបិយ អរូបិយ ព្រមទាំងដាក់បញ្ចូលសម្បត្តិវប្បធម៌ជាបេតិកភណ្ឌពិភពលោក (រមណីយដ្ឋានអង្គរ ប្រាសាទព្រះវិហារ ប្រាសាទសំបូរព្រៃគុក រតាព្រះរាជទ្រព្យ...)

(មានមតិផ្សេងៗទៀត)

❖ **ការអនុវត្តច្បាប់**

- មានការទប់ស្កាត់ការជួញដូរមនុស្ស ការជួញដូរគ្រឿងញៀន និងអំពើភេរវកម្ម
- មានសេរីភាពផ្នែកសារព័ត៌មាន និងអនុញ្ញាតឲ្យមានសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការបង្កើតអង្គការសង្គមស៊ីវិល
- សមភាពយេនឌ័រ (ផ្តល់សិទ្ធិដល់ស្ត្រី) ។

(មានមតិផ្សេងៗទៀត)

១០.ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៩៣ មកទល់សព្វថ្ងៃមានដូចជា៖

❖ **នយោបាយឈ្នះ-ឈ្នះ**

នយោបាយឈ្នះ-ឈ្នះ បានធ្វើឲ្យរាជរដ្ឋាភិបាលដាក់ចេញនូវ យុទ្ធសាស្ត្រត្រីកោណ និងយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ ក្នុងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច-សង្គម តាមរយៈកំណែទម្រង់សាធារណៈ រឹមជួញការ កំណែទម្រង់ច្បាប់ ប្រព័ន្ធតុលាការ សមភាពយេនឌ័រ ហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ លុបបំបាត់អំពើពុករលួយ ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ប្រកបដោយចីរភាព

❖ វិស័យសេដ្ឋកិច្ច

- បង្កើនទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិជាមួយអាស៊ាន និងមហាអំណាចធំៗលើពិភពលោក
- កសិកម្មមានការរីកចម្រើន ដោយរដ្ឋាភិបាលយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការបង្កើតប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ការបង្កាត់ពូជ ការប្រើប្រាស់ដី
- អនុវត្តសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី កម្ពុជាត្រូវបានជាកន្លែងវិនិយោគទុនដ៏ទាក់ទាញ
- ជំរុញ និងលើកទឹកចិត្តការវិនិយោគពីឯកជន បង្កើនទុនពីបរទេស
- ជំរុញវិស័យឧស្សាហកម្មមានការរីកចម្រើន ផ្នែករោងចក្រសហគ្រាសតូចធំជាច្រើនពិសេសរោងចក្រវាយនភ័ណ្ឌសម្រាប់បង្កើនការងារដល់ប្រជាពលរដ្ឋជៀសវាងការធ្វើចំណាកស្រុក និងកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ
- ជំរុញឲ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់លើវិស័យទេសចរណ៍ វប្បធម៌ និងទេសចរណ៍ធម្មជាតិសម្រាប់ទាក់ទាញភ្ញៀវជាតិ និងអន្តរជាតិ
- ធ្វើឲ្យអត្រាប្តូរប្រាក់មានស្ថិរភាព
- ចូលជាសមាជិកអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក (២០០៤)

❖ វិស័យសង្គម

- ឆ្នាំ១៩៩៣ ដល់បច្ចុប្បន្នរាជរដ្ឋាភិបាលបានរៀបចំសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម រក្សាសន្តិសុខសុវត្ថិភាព និងសន្តិភាពពេញលេញ
- ធ្វើឲ្យមានសមិទ្ធផលជាច្រើនបានកើនឡើងដូចជា៖
 - កសាងសាលារៀនពីមតេយ្យសិក្សារហូតដល់សាកលវិទ្យាល័យ
 - កសាងមន្ទីរពេទ្យ ផ្លូវថ្នល់ ស្ពាន ស្ពានអាកាស ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ជាពិសេសសេដ្ឋកិច្ចមានការរីកចម្រើន
 - ប្រជាជនមានជីវភាពកាន់តែប្រសើរ

❖ ការអនុវត្តច្បាប់

- មានការទប់ស្កាត់ការជួញដូរមនុស្ស ការជួញដូរគ្រឿងញៀន និងអំពើភេរវកម្ម
- មានសេរីភាពផ្នែកសារព័ត៌មាន និងអនុញ្ញាតឲ្យមានសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការបង្កើតអង្គការសង្គមស៊ីវិល
- សមភាពយេនឌ័រ (ផ្តល់សិទ្ធិដល់ស្ត្រី) ។
(ចម្លើយត្រឹមត្រូវផ្សេងៗទៀត)

មេរៀនទី៧

ប្រវត្តិសាស្ត្រប្រទេសកម្ពុជា

“ដកស្រង់ចេញពីការបង្រៀនតាម YouTube ក្រសួងអប់រំ”

ប្រធាន

- ១.(២០១៤) តើប្រាសាទអង្គរវត្តបានសាងសង់នៅក្នុងរជ្ជកាលនៃព្រះមហាក្សត្រអង្គណា?
- ២.(២០១៤) តើព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧ បានធ្វើអ្វីខ្លះនៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ?
- ៣.(២០១៤) ចូរប្រាប់ពីព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗនៃប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា នៅសតវត្សទី២០ ។
- ៤.(២០១៥) ចូរវិភាគពីតម្លៃសន្តិភាព ដែលកម្ពុជាទទួលបាន សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម ។
- ៥.(២០១៥) ចូរបកស្រាយពីតួនាទីនៃ «វប្បធម៌សន្តតា» នៅក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ ។
- ៦.(២០១៥) ចូរវិភាគពីតួនាទីព្រះពុទ្ធសាសនានៅក្នុងសង្គមកម្ពុជា ។
- ៧.(២០១៦) អ្នកប្រាជ្ញខ្មែរឈ្មោះអ្វីដែលបានរៀបចំវចនានុក្រមខ្មែរ?

អត្រាកំណែ

១.ប្រាសាទអង្គរវត្តត្រូវបានសាងសង់នៅក្នុងរជ្ជកាលព្រះបាទ **សូរ្យវរ្ម័នទី២** ។

២.ស្នាព្រះហស្តព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧ មាន៖

- រំដោះប្រទេសកម្ពុជាឱ្យរួចផុតពីការឈ្លានពានរបស់ពួកចាម (១១៧៧-១១៨១)
- កសាងក្រុងអង្គរធំ (**អង្គរទី៤**)
- សាងសង់មន្ទីពេទ្យ និងធម្មសាលា
- សាងសង់ប្រាសាទជាច្រើនដូចជា ប្រាសាទបាយ័ន ប្រាសាទបន្ទាយឆ្មារ ប្រាសាទភីម៉ែ...
- សាងសង់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ផ្លូវ ស្ពាន...
- ពង្រីកអំណាច និងទឹកដីចក្រភពខ្មែរឱ្យធំទូលាយ
- លើកតម្កើងព្រះពុទ្ធសាសនាមហាយាន
- លើកស្ទួយអារ្យធម៌ខ្មែរឱ្យល្បីឆ្នើមនៅទូទាំងអាស៊ី វប្បធម៌ខ្មែរឈានដល់កំពូល
- ព្រះអង្គជាបិតាជាតិខ្មែរ

៣.ព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗនៃប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា នៅក្នុងសតវត្សទី២០ មាន៖

❖ សម័យអាណាព្យាបាល

- ឆ្នាំ**១៩០៤** សៀមប្រគល់ទឹកដីខ្មែរ ត្រាត ម្លូព្រៃ ទន្លេពៅ និងស្ទឹងត្រែងឱ្យកម្ពុជាវិញ
- ឆ្នាំ**១៩០៧** សៀមប្រគល់ខេត្ត បាត់ដំបង សិរីសោភ័ណ្ឌ សៀមរាបឱ្យកម្ពុជាវិញ

- ឆ្នាំ១៩០៨ បារាំងបានគូសផែនទីឈ្មោះ ដងវែក ដែលទទួលស្គាល់ដោយតំណាងបារាំង សៀមនៅលើឆាកអន្តរជាតិ
- ឆ្នាំ១៩៤៧ ប្រកាសឱ្យប្រើរដ្ឋធម្មនុញ្ញលើកដំបូងនៅកម្ពុជា
- ថ្ងៃទី៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៤៩ បារាំងប្រគល់ដែនដីកម្ពុជាក្រោមឱ្យទៅរៀតណាម
- ថ្ងៃទី៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៤៩ បារាំងប្រគល់ឯករាជ្យបណ្តោះអាសន្នឱ្យកម្ពុជា
- ឆ្នាំ១៩៥៣ ព្រះបាទនរោត្តម សីហនុ យាងធ្វើព្រះរាជបូជនីយកិច្ចទាមទារឯករាជ្យ
- ថ្ងៃទី៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៥៣ កម្ពុជាទទួលបានឯករាជ្យបរិបូណ៌ពីបារាំង
- ឆ្នាំ១៩៥៤ ប្រតិបត្តិការបណ្តេញពួកវៀតមិញ ចេញពីកម្ពុជា
- ឆ្នាំ១៩៥៤ សៀមលើទ័ពទាំងកំរោលចូលកាន់កាប់ប្រាសាទព្រះវិហារ
- ❖ សម័យសង្គមរាស្ត្រនិយម(១៩៥៣-១៩៧០)
 - ឆ្នាំ១៩៥៥ សម្តេច នរោត្តម សីហនុ ដាក់រាជ្យ និងបង្កើតសង្គមរាស្ត្រនិយម
 - ថ្ងៃទី១៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៥៥ កម្ពុជាចូលជាសមាជិកអង្គការសហប្រជាជាតិ
 - ថ្ងៃទី១៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៦២ តុលាការអន្តរជាតិក្រុងឡាអេ ចេញសាលក្រមឱ្យកម្ពុជា ឈ្នះក្តីក្នុងរឿងក្តីកាំ ប្រាសាទព្រះវិហារ
- ❖ របបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ (១៩៧០-១៩៧៥)
 - ថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ លោក លន់ នល់ ធ្វើរដ្ឋប្រហារទម្លាក់ សម្តេចនរោត្តម សីហនុ
 - ឆ្នាំ១៩៦៩-១៩៧៣ សហរដ្ឋអាមេរិកទម្លាក់គ្រាប់បែកលើកម្ពុជា
 - ឆ្នាំ១៩៧០-១៩៧៥ សង្គ្រាមស៊ីវិលនៅកម្ពុជា
- ❖ របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩)
 - ថ្ងៃទី១៧ មេសា ១៩៧៥ ផ្តួលរំលំរបប លន់ នល់ (សាធារណរដ្ឋខ្មែរ)
 - ជម្លៀសប្រជាជនចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ និងទីប្រជុំជននានា
 - របបប្រល័យពូជសាសន៍
 - ថ្ងៃទី២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨ បង្កើតរណសិរ្សសាមគ្គីសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា
 - ថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ថ្ងៃជ័យជម្នះលើរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ
- ❖ សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា និងរដ្ឋកម្ពុជា (១៩៧៩-១៩៩៣)
 - ការស្តារ និងកសាងប្រទេសឡើងវិញ
 - ឆ្នាំ១៩៨៩-១៩៩១ របបរដ្ឋកម្ពុជា

- ឆ្នាំ១៩៩១-១៩៩៣ រដ្ឋាភិបាលបណ្តោះអាសន្ន
- ថ្ងៃទី២៣ តុលា ១៩៩១ កិច្ចព្រមព្រៀងក្រុងប៉ារីស
- ថ្ងៃទី១៤ វិច្ឆិកា ១៩៩១ មាតុភូមិនិរន្តរ៍របស់សម្តេចនរោត្តម សីហនុ
- ថ្ងៃទី១៤ ធ្នូ ១៩៩២ តំបន់អង្គរដាក់បញ្ចូលក្នុងបញ្ជីបេតិកភណ្ឌពិភពលោក
- ឆ្នាំ១៩៩៨ បោះឆ្នោតជាលើកទី២ កម្ពុជាទទួលបានសុខសន្តិភាពទាំងស្រុង ក្រោមនយោបាយ ឈ្នះ-ឈ្នះ របស់សម្តេច ហ៊ុន សែន
- ថ្ងៃទី៣០ មេសា ១៩៩៩ កម្ពុជាចូលជាសមាជិកអាស៊ាន ។

(ព្រឹត្តិការណ៍ផ្សេងៗទៀត)

៤.តម្លៃនៃសន្តិភាព គឺកម្ពុជាបានសុខសន្តិភាពជៀសផុតពីសង្គ្រាម ដែលទទួលបាននូវការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គមដូចជា៖

❖ វិស័យសេដ្ឋកិច្ច

- ជួយជំរុញការអភិវឌ្ឍវិស័យកសិកម្ម ឧស្សាហកម្ម ពាណិជ្ជកម្ម ទេសចរណ៍
- ងាយស្រួលក្នុងការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់យ៉ាង
- គ្រឹះស្ថានជំនួញកើនឡើង (កំណើនអ្នកវិនិយោគទុក)

❖ ផ្នែកសង្គម

- មានការទប់ស្កាត់សង្គ្រាម ការទាស់ទែងខ្វែងគំនិតក្នុងសង្គម
- លើកស្ទួយការគោតពសិទ្ធិមនុស្ស សេរីភាពក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ
- ការពារ និងទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយ
- ធ្វើឲ្យរដ្ឋមានលទ្ធភាពសម្រេចផែនការនានាតាមការកំណត់
- ជួយឲ្យមានសន្តិសុខសង្គម និងប្រទេសមានសន្តិភាព

(អាចមានមតិពាក់ព័ន្ធការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យអប់រំ វប្បធម៌ និងសាសនា)

៥.វប្បធម៌សន្តិភាពផ្តល់ប្រយោជន៍ជាតិជាធំជាងប្រយោជន៍បុគ្គលដោយ៖

- បញ្ចៀសសង្គ្រាមពាក្យសម្តី និងទំនាស់ផ្សេងៗក្នុងសង្គម
- ដោះស្រាយបញ្ហាផ្សេងៗដោយសន្តិវិធី
- ផ្តល់នូវភាពស្មោះត្រង់ និងជឿជាក់គ្នាទៅវិញទៅមក
- បង្កើតសាមគ្គីភាព និងសហប្រតិបត្តិការប្រសើរជាងមុន
- ជាវេទិកាជជែកដេញដោល និងពិភាក្សាលើគោលការណ៍ស្មើភាព
- ពុំមានការគំរាមកំហែងគ្នាទៅវិញទៅមក

- ជាគំរូលក្នុងសង្គមជាតិ ប្រកបដោយភាពជឿជាក់ពីសំណាក់រាស្ត្រ
- គោរពគ្នាទៅវិញទៅមកក្នុងភាពថ្លៃថ្នូរ
- មានទំនួលខុសត្រូវលើផលប្រយោជន៍ជាតិក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ
- បញ្ចៀសរាល់អំពើហិង្សា និងសង្គ្រាម

(មានមតិត្រឹមត្រូវផ្សេងៗទៀត)

៦.តួនាទីព្រះពុទ្ធសាសនានៅសង្គមកម្ពុជា

- ផ្តល់នូវអំណរមនុស្សឲ្យប្រកាន់អំពើល្អ (ស្គាល់បុណ្យ បាប ប្រកាន់នូវសច្ចៈធម៌)
- ផ្តល់ចំណេះដឹង ស្គាល់បុណ្យបាប អំពើល្អ អំពើអាក្រក់ គុណ ទោស ប្រកាន់នូវសច្ចៈ
- ផ្តល់នូវកន្លែងស្នាក់អាស្រ័យ និងជម្រកសម្រាប់ការអប់រំផ្លូវចិត្ត
- ផ្តល់នូវចំណេះដឹង ការគោរពប្រណិបត្តិអំពើល្អ ឲ្យស្រឡាញ់ជាតិ មិនប្រកាន់ពូជសាសន៍ មិនប្រព្រឹត្តខុសគន្លងព្រះពុទ្ធសាសនា
- សីលធម៌ មានអត្ថប្រយោជន៍ថ្លៃថ្នូរ មានការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស
- ចេះរស់ក្នុងសង្គម មានទំនាក់ទំនងល្អ ចេះអត់ឱនអធ្យាស្រ័យ សាមគ្គីក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ
- ជាកន្លែងផ្សព្វផ្សាយវប្បធម៌ជាតិ
- រស់នៅដោយសុខសន្តិភាព អហិង្សា រស់ក្នុងសង្គមវប្បធម៌ចែករំលែក... ។

៧.អ្នកប្រាជ្ញខ្មែរដែលបានរៀបចំរចនាគម្ភីរខ្មែរគឺ សម្តេចសង្ឃរាជ ជួន ណាត ។